

89
P.D.T. 791
Anul III.

1879.

1878

ALBINA CARPATILOR

foiă beletristică, științifică și literară
cu ilustrațiuni.

Redactor:
Iosif Popescu.

Editor:
Visarion Roman.

Apare în Sibiu

la 15 și ultima fiă-cărei luni în fascicule de câte două côle.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	6 fiorini — cr.	Pe an	16 Lei noi.
" 6 luni	3 " — "	" 6 luni	8 "
" 3 "	1 " 50 "	" 3 "	4 "

O fasciculă costă 25 cruceri sêu 70 bani.

Abonamente se pot face ori-când, ér numerii apăruiți dela începutul anului pân' atunci se trâmît noilor abonați.

Abonamentele se fac la editorul fôiei în Sibiu, la birourile postale și la librării.

Pe învîlitoarea fôiei se primesc ori-ce inserate,

linia cu litere garmond costă la prima publicare 7 cr., la cele următore 6 cr. v. a., și timbru de 30 cr. pentru fiă-care publicare

Numărul 4.

SUMARIU.

Tecst: Maria, scene din viața conjugală, de Iosif Popescu. — Esilatul, reverie, de D. Bolintinénu. — Afganistanul și Emirul. — Mitologie daco-română: Solomonari, de S. Fl. Marian. — Suferința, poesiă, de N. Baboeanu. — La ce sunt bune plantele în casă, de **. — In Biserică , Mii de visuri , poesii de A. Bârseanu. — Crucea comemorativă „Elisabeta“. — Memoriile unui stomach. — Varietăți: Statistică, Modă, Notișe economice, Cugetări, Bibliografii.

Ilustrațiuni: Șir Ali Chan. — Beg bosniac cu fiă-sa. — Kitete, șeful Mpungu.

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 810-1821

22 OCT 2019

ARBITRA CARPATILOR

Revista de medicina, farmacie si tehnologie

cu ilustratii

Redactor
Vasile Popescu

Redactor
Iosif Popescu

Numarul 1

SUMARIU

1. *Tratamentul hipertensiunii arteriale* (Dr. Vasile Popescu)
 2. *Tratamentul diabetului zaharat* (Dr. Iosif Popescu)
 3. *Tratamentul astmiei bronșice* (Dr. Vasile Popescu)
 4. *Tratamentul hipertensiunii arteriale* (Dr. Vasile Popescu)
 5. *Tratamentul diabetului zaharat* (Dr. Iosif Popescu)
 6. *Tratamentul astmiei bronșice* (Dr. Vasile Popescu)

Nr. 4.

Anul III.

Sibiu.

30 Noemvrie

1878.

ALBINA CARPAȚILOR.

Apare la 15. și ultima săptămână. În fascicule de 2 cote. ARONAMENTUL, pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sfo 70 ban. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanții, la oficiile poștale și la toate librăriile.

Maria.

Scene din viața conjugală.

Iorgu Codobescu era de 24 ani și avea o soție de 17. Maria era imaginea veseliei. Părul ei de un blond deschis și ochii albaștri îi dedeau un aer de o vioiciune nespūsă. Buzele ei rumene se întredeschideau în fiă-care minut pentru a lăsa să se vedă două șiruri de mărgăritare. Un ce caracteristic la Maria era rîsul ei, un rîs curat și armonios ca sunetul argintului și care vibra neîncetat prin încăperile locuinței lor. Era o musică veselă, care încanta viața lui Codobescu. De aceea tînerul bărbat își formase un program de viață sever, de care se ținea cu plăcere. Abia sunau șese ore, când își părăsia el biroul și cu pași grabnici se îndrepta către casă, unde-l aștepta un ânger consolător.

Viața tinerilor însurăței era un șir continuu de jocuri copilărești, de glume adorabile, care-î împiedecau de a avea măcar un moment de gânduri triste. Când se întorcea Codobescu dela birou cu capul încărcat de socoteli, Maria îl primia cu surîsul ei fermecător, cu o sărutare îi ștergea întunecela de pe frunte și printr'o glumă nevinovată îl făcea erăși să rîdă.

Astfel trecură primele luni ale căsătoriei. Într'o zi însu Codobescu veni acasă mai târziu, decât de obicei. Maria așteptă cu nerăbdare și părere de rău într'o singurătate neîndatinată.

— „Unde-ai rămas atîta vreme?“ îi dîse ea surîdend, când îl vedu intrînd pe ușa.

— „Să vești, draga mea. Eșînd din birou am întalnit pe amicul Crăciunescu și pe Pascovici. Șcii că ei mî sunt prietini din copilăria. Ei bine, dintr'o vorbă intr'alta m'au tîrît până la cafeana, ca să cetim noutățile din ziarele prospete. Când m'e pomenii, erau 7 ore trecute.“

Se vedea, că Iorgu nu spune adevărul. Maria nu dîse nimic, dar o umbră de întristare trecu pe fruntea ei. Bărbatul său, șciindu-se cu vină, fu mai fraged, decă se

pote, decât altădată, și această umbră fugitivă dispăru iute ca fulgerul.

A doua zi aceea-și întărdiere. De astă-dată afacerile biroului îl reținuseră mai mult decât de obicei. A treia, a patra și cele următoare asemenea, dar fiă-care dată găsia el un nou pretecest de scusă.

Ce e mai curios, bărbătelul devenia cu atît mai drăgostos, cu cît întărdia mai mult, și găsia mijlôce de a delătura impresiunea neplăcută de pe fața Mariei. Tînera femeia devenia din ce în ce mai tristă. Din această depărtare continuă și crescendă a bărbatului său conchidea, că iubirea i se receșce și lacrimi începură a se ivi din când în când în frumôșii ei ochi.

Codobescu părea, că nu bagă de samă această schimbare, cu atît mai mult, că Maria avea prea multă delicateta pentru a-î face reproșuri.

Astfel merseră lucrurile în decurs de o lună. Într'o seră, așteptând pe bărbatul său, Maria era gînditoare; ochiul ei albastru se întuneca de lacrimi, pe când gîndurile ei păreau că rătăcesc cătră o țîntă ore-care. Tînera femeia plănuia ceva. În acel mic cap grațios se născocia un complot grozav. De odată ochiul ei se însufieți de o rezoluțiune neclintită și un suris triumfător, dar trist, se ivi printre lacrimi, ca o rață de sôre printre nori. Într'aceea sunet de pași se audi, pașii atît de cunoscuți ai lui Codobescu.

Maria șterse iute lacrimile și cu zîmbetul obicinuit pe buze eși înaintea bărbatului său.

A doua zi Codobescu se întorse acasă mai târziu, decât până acum. Nôptea acoperise cu vîlul ei întunecat regiunile nôstre. Un vînt cam răcoros sufla biciuind o plôe măruntă și desă, care pîtrunde până la piele. Iorgu alergă cătră casă, mai întăiu fiind-că întărdiasse atît de mult, și apoi fiind-că ploua. Afară de aceea, fără să șcii de ce, un presimțămînt trist îi strîngea inima.

— „Sunt un nebun!“ dicea el, adăpostindu-se pe lângă case în contra ploii, „sunt nebun, să mă neliniștesc. Din contră ar trebui să fiu vesel; mâne e ziua Ei!.. Ce ți fericită!“

Ea, să fi fost óre Maria, séu póte o altă femeia, care-î răpise deja inima? Décă soția sa l'ar fi audít vorbind astfel, de sigur ar fi cređut cazul din urmă.

Óri cum ar fi, Codobescu ajunsese acasă cufundat în gânduri. Aci împinse ușa și deschise brațele pentru a primi pe soția sa, ca de obicei. Dar, nimeni nu veni. În prada unei nelștițe crescēnde alergă el în camera femeiei sale. Aci era întunec.

— „Mario!“ strigă el. Nici un glas nu răspunse.

Neliniștea lui Codobescu ajunsese la culme. Ca să facă ceva, aprinse lampa de pe masa de nópte. La primele rađe ale luminei, privirea Iorgului fu isbită de o bucată de hârtie albă. Iute ca fulgerul puse mâna pe ea și ochii săi lacomî recunoscură scrisórea Mariei.

— „Dumneđeule, ce să fi scris ea!“ strigă bietul om afară din sine și cu mâna dreptă trecu peste fruntea umedă de sudorî reci. În urmă, geci mai mult, decât ceti următóarele:

„Iorgule, adio! Unindu-mă cu tine, am cređut că fericierea va urma necontentit pașii nostri. Eú te iubiam sincer și credeam că iubirea ta încă va fi puternică și durătóre ca a mea. Dar, vai! m'am înșelat. Abia au trecut câte-va luni dela căsătoria nóstră și tu începi a mă părăsi. Unde am fi ajuns cu acest pas? Prevedeam viitorul grozav, momentul nefericit, în care abandonul meu va fi complet. Și vederea acestui vltor m'a îngrozit, n'am avut curagiu să-l aștept. Décă a mai rémas vre o urmă de iubire în sufletul tēu, iértă-mă pentru réul, pe care ți-l fac. Tu mă vei uita ușor și alta va fi în stare să te lege mai strîns de sórtea sa.

„Adio! Iorgule. Mă duc să caut în mormēnt liniștea, pe care am pierdut-o în vieță.“

Decă trăsnetul ar fi căđut la picioarele lui Codobescu, nu l'ar fi înlemnit mai tare decât cetirea acestor șiruri. Minte nu putea cuprinde ceea ce ochii descifrau. Privirea Iorgului se turburá, halucinațiunii se formău în creerii lui bolnavi. Ca nimicít căđu el pe un fotel, și lacrimi, da, lacrimi curseră șiróe din ochii lui.

Vēđut-ați pe un bărbat plângēnd? Nu, că-cí lui nu-í e iértat a plânge în fața altora. Durerea lui e ascunsă în inimă, care se róde, se consumă în tăcere, până când nu mai rémâne decât o parte neatacată și tare ca granitul. Acesta este rămășița procesului chemic-psichologic.

Iorgu plânse, póte pentru că era singur, și acesta era espresiunea celei mai profunde dureri.

— „Să mórá!“ suspină el, „când o iubesc atáta și în ajunul aniversării nașcerii ei, când... ah! Dumneđeule! Dumneđeule!“ Și în parocsismul durerii sale nebune, Codobescu sări de pe fotel și-și luá avēntul ca să se isbescă cu capul de păreți. Dar atunci, să fi fost óre ilusione, ușa dulapului din cameră, împinsă póte de vēnt, se mișcă ușor. Atras de o slabă scānteia de speranță, Codobescu se aruncă asupra ei și o smulse din țtîni. Nimic! Numai hainele Mariei fi trámiseră în fața parfumului ei favorit, mirosul îmbētător, care pentru sērmanul bărbat fu de astádată un suvenir sfășietor. Ca nebun ingenunchiá el înaintea lor și strînse cu pasiune la buzele sale acele

rămășițe ale unei fericiři pierdute. Un fel de suspin înneecat, ca suspinul unei femei, care voeșce să plângă, séu plânge înfundat, răspunse la îmbrățișarea lui pasionată. Ochiul séu uimit pētrunse din nóu dulapul. Nimic!

— „Sunt nebun,“ își dișe el, „este suspinul meu, sunt lacrămile mele!“ și cu pași șovăitorî se apropiá de patul Mariei, pe care căđu și plânse amar.

Lacrămile îi ușurară în cât-va și îi redará întrebuintărea minții. Fața lui era palidă, dar calmă, și ochiul lui strălucia de un foc sombru. Cu un tact rece și óre-care sîmlele visitá el pe rénd tóte încăperile locuinței sale, se scobóri în celar, se urcă în pod, dar nicăiri nu găsi o urmă, care l'ar fi putut conduce la locul, unde zăcea mórtă femeia sa.

— „Póte în rțú!“ dișe el cu un surís sepulcral și se duse cu capul gol și pieptul desfăcut prin stradele ude de plóe, prin plóea désă, care-î rēcória fruntea înfierbîntată. Din când în când un pas ușor rēsuna în urmă-í și o umbră aluneca pe pardoselă, dar Iorgu n'auđia nimic, nu vedea nimic.

Ajungēnd pe marginea rțului, el vēđu o mulțime de lumini, care se mișcau în tóte direcțiunile purtate de ómenî activi.

— „Ce însemnézá acestă mulțime?“ dișe el cătră unul din acești purtători de torțe.

— „Ce să 'nsemneze, Domnule? Înainte cu vre o dóuē óre s'a aruncat o femeia în rțú, și cu tóte silințele nóstre nu í-am putut regăsi cadavrul.

— „Era ea! era femeia mea!“ țtîpă Codobescu, și un hobot lugubru, care-ți îngheța méduva în óse, eși din pieptul lui.

Omul se uită cu compătimire la el, și clătina din cap.

— „Sērmanul, e nebun,“ murmurá el.

Cu capul plecat și privirea rētăcítă se depártă Iorgu de mulțime și se apropiá de rțú în partea cea mai întunecósă. Aci mai aruncă o privire împregiur, și-și luá avēntul. Atunci, printr'o ultimă reflecșiune se opri.

— „Cel puțin să-í mai vēd odată cadavrul,“ dișe el și așteptă.“ Mulțimea se depártă cu încetul, lămpile dispărură pe rénd și întunec complet domni pe țermul rțului. Întreprinderea era fără rezultat.

Codobescu sta nemișcat, ca o statuă de marmoră, ér unghiile sale se înfígeau în pieptul lui, de care se lipise cămașa udă. Un minut í se páru, că mintea îl părăseșce, cu mâna stingă își neteđi fruntea și se gândi, ca un om, care nu șciá de ce se află într'un loc. Cu încetul memoria îi reveni și nenorocirea înfricoșată í se înfățișá în tótă puterea ei.

Prima lui mișcare a fost să se arunce îndată în rțú, dar o slabă rađa de speranță îl reținu.

— „Dar decă nu era ea?“ își dișe el și cu pași lini se îndreptă cătră casă. Apa îi strébătuse hainele până la piele, și rēcórea și emoțiunea îl făceau să tremure ca frunđa. Sērmanul om!

Casa era iluminată. Codobescu tresári de bucuriá și cu o furiá nebună alergă în curte. Ușile erau deschise tóte, și lampa ardea singuratică pe masa din camera Mariei. Abia atunci își aduse aminte, că el însuși lăsase lampa aprinsă, când a plecat. Cu tóte acestea Iorgu își refncepu cercetările cu minuțiositate. Nici un colțisor, nici o mobilă nu rémase nestrăbătută de ochiul lui scrutător.

Tôte fură înzadar. Descurageare complectă, desperare ne-bună se cetia pe fața lui descompusă.

— „La ce mai e bună viața?” dîse el cînd pe un fotel. „Aide, să sfîrșim cu o existență, care nu-mi pôte da decît suferințe cumplite.”

Codobescu își pregăti sinuciderea cu ore-care rafinare. Îmbracă haine de sîrbătoare, scose portretul Mariei dintr'un album și așezîndu-se într'un fotel, îl privi lung câte-va minute; pe urmă îl sărută cu foc. Ochiu sîi erau svîntați; isvorul lacrîmilor secase.

În camera lui de durmit se afla o frumôsă colecțiune de arme, pentru care Codobescu era un amator pasionat. De aci își alese el un frumos pistol cu patul încrustat în aur. Era una din acele bogate arme, care împodobesc brîul Arabului. Iorgu voia să mîră cu ore-care poesiă, fiind-că muria din amor. De aceea practicul revolver i se păru prea prosaic pentru un act suprem.

El luă acest pistol și-l duse cu sine în camera Mariei. Aci îl încercă cu cea mai mare îngrijire. Mîrtea trebuia să fiă sigură și repede. Ultima simțire plăcută trebuia să fiă și ultimul semn de viață sufletescă.

Pe urmă aruncă asupra mobilelor încă o privire adîncă, privire care esprima miî de simțiri de părere de rău și de fericiri trecute. Aceste obiecte vîduseră pe Maria de atâtea ori. Cîte momente fericite n'a petrecut el aci lângă ea îmbîtîndu-se de puterea unui amor cast și profund. Colo era patul ei alb ca al unei vergure curate, dincolo fotelul pe care ședea ea de preferință, ici cartea ei de predilecțiune, rîvarul cu flori favorit. Tôte aceste lucruri par-că păstrasera ceva din suflarea adorată a femeiei iubite și acum produceau în suflul sîrmanului bărbat un simțămînt de duiosă nespuse. Ele îi reamintiră tôte scenele unei fericiri pierdute, formară trăsătura de trăsătura ființa iubită, care dispăruse. Acesta era momentul potrivit pentru a muri, că-cî Maria era înaintea ochilor lui cum fusese în viață. Brațul sîu se rădică încet, încet, pînă cînd țeva rece se apropiă de inimă. Iorgu vedea în timpul acestei mișcări, cum se apropiă umbra Mariei, palidă, cu capul plecat, asemenea unui spectru încîntător cu tîtă palorea feții. Mîna lui rîmase înțepenită pe coșul pistolului, ochii aștîntîți asupra umbrei adorate. Ea înainta încet, încet, fără cel mai mic sgomot, fără ca o suflare să se fi audît. Iorgu o vîdu în halucinațiunea sufletului sîu apropiîndu-se de fotelul pe care ședea el, și îngenunchiînd înaintea-i. Să fi fost ore o înșelăciune a organului sîu de audît? Ea dîse:

— „Iertare, Iorgule, iertare!”

Dar nu, acesta nu era halucinațiune. El recunoscă timbrul vocii mult iubite, recunoscă ochii albaștri, care se îndreptau cîtră el plini de lacrîmi, recunoscă minunatul pîr blond, care cădea pe umeri în disordine. Recunoscă trăsăturile mult iubite, palida față brîzdată de lacrîmi, și gura fragedă, rumenă, buzele odinioară atât de vesele, dar care acum esprimau atîta amărăciune.

Pistolul îi cădu din mînă, un țipet teribil ieși din pîrptul sîu și brațele lui, printr'o mișcare convulsivă, strînseră femeia prea iubită. Ea era în viață și bietul om nu se sătura de a o privi, de a o acoperi cu sărutări. Cîte-va minute rîmaseră ei îmbrățișați fără a putea pronunța un singur cuvînt, atîta de mare era puterea simțămîntelor lor.

— „Sîrmana mea Mariă!” murmură în fine Iorgu.

— „Așadar mă ierți?” surise printre lacrîmi încîntătoare femeia.

— „Decă te iert? Dar nu vești tu că înnebunesc de bucuria vîdîndu-te? Nu știu unde mî-e capul, nu știu de mî-a mai rîmas mîntea.”

— „Bietul meu Iorgu! Cît voiu trăi, înmî va părea rău pentru neîncrederea mea în puterea amorului tîu. Vești tu, credeam, că nu mî mai iubesci, și înainte de a muri voiam să fac o ultimă încercare.”

— „Cređut-ai tu, scumpa mea crudelă, că voiu putea trăi fără de tine? Dar nu ești tu trup din trupul meu și suflet din sufletul meu? Pierđîndu-te pe tine, sunt pierdut și eu.”

— „Acum vîd într'adevîr, că iubirea ta se va stinge numai cu viața. De aceea te iubesc și mai mult, decă se pôte. Dar, vești tu, sunt curiosă și acum, de ce veniai acasă așa de tîrđiu. Mîrturisește, că ai făcut rău!” adăgă ea surđînd, pe cînd frumôsă-î față se acoperia de purpură, ca și cerul senin în revîrsatul zorilor.

— „Draga mea curiosă,” dîse el sărutîndu-o cu foc, „vei afla mîne de ce.”

— „Pentru ce mîne? Ce e mîne?”

— „Nîmic, nîmic de tot,” rîspunse el strîngîndu-o în brațele sale nervose, ca și cum s'ar fi temut de a o pierde din nou. „Acum lasă-mă să gust fericirea dîvină a revederii tale, lasă-mă să mî îmbît de amor privîndu-te; după aceea pot să și mor”

— „Să mori? . . . Și eu ce m'ăș face fără tine? Vrei la rîndul tîu să mî faci să sufer?”

— „Nu, nu, îngerul meu, nu voiu să te mai vîd suferînd; vino aci pe genunchii mei să te mai privesc, să te privesc tîtă viață.”

Ea se așeză pe genunchii lui, îi cuprinse gâtul cu amîndouă brațele sale rotunde de alabastru, și ochii ei languroși de iubire îl priviră lung, lung și serios. Iorgu se simți rîsplătit peste mîsură pentru suferințele ce îndurase în câte-va ore și simțurile sale amortite de durere se redeșteptară la o viață nouă

A dîua dî se sculă Iorgu mai de dimînă și plecă la birou. Peste o oră se întorse cu un servitor, care ducea un obiect voluminos. Cu pași lini se furișară ei pînă într'un cochet salonaș, unde fu depus acel obiect. Servitorul se depărtă.

Codobescu intră la soția sa, care se afla într'un „négligé” încîntător. Pîrul ei prins numai printr'o panglică albastră cădea în bucle bogate pe umeri de alabastru. Haina de casă desemna ușor frumösele contururi ale corpului ei tîner. La vederea soțului sîu, ochii-î albaștri se deschiseră mari de surprindere plăcută, ér buzele rumene și fragede avură un suris încîntător.

— „Etă-mă ér lângă tine,” dîse bărbatul încîntat, care se simți emoționat de frumseța strălucită a femeiei sale. El o sărută pe frunte și luîndu-î brațul o atrase cu sine ușurel pînă în salon.

— „Acum a sosit momentul mîrturisirilor,” dîse el. „A sîră mă întrebai ce este astădî? Află, iubita mea, că astădî este dîua nașcerii tale,” și brațele sale se deschiseră pentru a strînge pe femeia adorată.

— „Acum îți voiu spune,” continuă el, mișcat, „de

ce veniam acasă așa de târziu. Tóte scusele mele erau o minciună, că-cî ayeam un secret. Voiam să păstrez misterul ocupațiunei mele pentru a-ți pregăti o surprisă. Și acéstă surprisă, étă-o!"

Mâna sa delătură cu repedițiune vélul, care aco-peria obiectul adus. Maria scóse un țipet de surprindere și de plăcere.

Era portretul ei, în mărime naturală, portretul ei zugrăvit de o mână măestră.

Acum înțelese ea timpul îndelungat petrecut afară din casă. Înțelese profunđimea amorului, care făcuse din bărbatul ei un artist, că-cî acea pânză era un capo-d'opera de putere imaginativă și de execuțiune tehnică. Era într'adevăr Maria veselă și grațioasă, Maria sublimă, care privia

surțîndă din cadrul ei cel bogat. Frumósa femeia șcia, că bărbatul ei se ocupase totdeuna cu pictura, dar înțelese că numai un amor nemărginit, de o putere supranaturală, putuse să-l facă artist. De aceea se grămădiră în sufletul ei simțăminte, pe care nu le putea esprima, dar privirea ei plină de admirațiune, de recunoștință și de amor respłăti lui Codobescu lupta îndelungată cu demonul artei. Ea era într'adevăr fericită și comunica acest simțămînt bărbatului ei fermecat, pėtruns până la suflet de elocinta ei căutătură. Printr'o mișcare comună și spontană se aruncară ei unul în brațele celuilalt!

Péna nu póte descrie fericirea divină a unui astfel de moment! . . .

Iosif Popescu.

Esilatul.

Reverie.

„Ridēnda bucuria lumină juna față;
Cu vise dulci speranța tot sufletul răsfață;
Dar tu stai în tăcere, străin necunoscut!
În sėrbătórea noastră tu singur ești tăcut!
Îmbată-te de viața ce ne suride nouă!"

Că-cî viața omenescă se duce ca o rouă!"
— „Nu voiú plăceri molatic născute'n sėrbătóri!
Nici tinere fecióre, fragile, blānde flóri;
Dar dați-mi mie țera ce sufletului place,
Și grijile-mi amare în flóri se vor preface!"

D. Bolintinenu.

Afganistanul și Emirul.

Ostul și Vestul sunt în luptă continuă; se pare că-și dispută domnia lumii. Cele două puteri atât de depărtate una de alta, Rusia și Englitera, mai se ating în Asia. O limbă de pământ, Afganistanul, le separă. După cum se vede, în curēnd și acéstă barieră va dispărea; atunci cei două colóși se vor mēsură. Care va birui, este cestiunea viitorului. E bine însă a cunoșce în cât-va terenul, pe care mai curēnd seú mai târziu se vor întalni cei două giganti.

Afganistanul este situat la Nord-vestul Hindostanului și închis din celelalte trei părți de Belugistan, Persia și Turchestan. El se ține, împreună cu Persia, și Belugistan, de platoul Iranului, impresurat de munți. Stepele platoului interior sunt fórte sėrace în apă, dar conțin sare multă. Pe țermul nordic și vestic (Afganistan) sunt șesuri plăcute și roditoare. Cerul este mai totdeuna fără nori, aerul fórte uscat, vegetațiunea sėracă; pe timpuri ploioase însă plantele se desvóltă cu bogăția. Peste vėră domneșce arșită nesuferită, pe când erna este destul de riguroasă.

Agricultura se află în decădiță, și numai printr'un zel încordat se póte acoperi lipsa de bucate. Producerea urezului, a granelor, vinului, tutunului, bumbacului, mătasei și a plantelor de colorat, este relativ destul de însemnată. În interiorul platoului se simte lipsa de lemne. — Gițiile nomade, cum sunt Afganii, cultivă cu deosebire economia vitelor. Cai escelenți, catări, cămile, capre și oi se găsesc în număr considerabil.

Industria stă pe o tréptă puțin desvoltată, cu tótă destoinicia și energia Persilor. Aceștia produc arme frumóse, mărfuri de piele și mătasă, șaluri, tapete, stoffe de aur și argint, uleiú de rose, tot-felul de olăria. Comerțul de caravane cu aceste mărfuri se pórtă cu Rusia și India.

Afganistanul, care este o continuare a platoului persic, are o suprafață de 13,106 mil. □. În Ost curge Sindul (Iudul) cu riul lateral Cabul, în Nord riul Amu daria.

Țera se împarte în mai multe chanate, dintre care cele din Cabul și Herat sunt cele mai însemnate.

Orașele principale sunt următoarele:

Cabul (60,000 locuit.) situat pe platoul roditor și bine cultivat de lângă riul Cabul. Acest oraș are un comerțú plin de viață și țergul de cai cel mai mare. Gela-labad, un oraș de comerțú și de fabrici de o importanță relativă. Candahar (50,000 locuit.), pórtă comerțul cel mai întins cu Persia. Herat (100,000 locuit.), unul dintre cele mai frumóse orașe asiatice, cu industria și comerțú important. Impregiurimea lui este splendidă și fórte roditoare, de unde vine numele „orașul cu 100,000 de grădini," și „locul bine-cuvēntării." El fu cucerit de Persi în Octomvrie 1856, dar părăsit în urma păcii cu Englitera în Martie 1857. Peșawer (100,000 locuit.), cu fabrici de mătată și bumbac și cu o școlă superiőră mohamedană.

Acest colț de țeră conține un amestec considerabil de națiuni, care daú o populațiune totală cam de 5 milioane suflete. Dintre aceștia, numai trei milioane sunt Afgani pur sang; celelalte două milioane se compun din Tagici, Hingii, Hinduí, Chizilbași, Hezari, Eimaci etc. Afganii însuși se împart în mod patriarchal în mai multe seminții, care încă se subîmpart în clanii, seú, cum se dice în limba afgană, în Cheil. Semințiile principale sunt: Durani, Iuzufzai, Gilgi, Caacheri, Cheiberi, Hatac, Bargaș, Suleimanzai, Othmanchail și Momandi. Cele mai numėroase sunt Durani și Iuzufzai. Cei dintăiú, în număr de 800,000, stău în frunte, de ore-ce familia regescă își trage originea din ei, și adică din clanul Bariczai. Din cauza acésta aú ei ore-care supremația asupra națiunei întregi, întru cât se póte așa ceva la poporul afgan cam neobicinuit cu subordinațiunea. Regele seú principele țerei, care-și domneșce poporul cu primitivul despotism asiatic, își alege într'adevăr unul seú mai mulți ministrii, are generali și oficeri subalterni, dar

este respectat numai până atunci, până când e în stare să-și susțină vasa prin lefi grase. Veniturile țerei se urcă la 10 milioane de franci, pe care-i adună capii semințelor dela supușii lor și sunt obligați a-i plăti șefului statului. Armata regulată n'a trecut peste patru-deci de mii nici în timpurile cele mai războinice ale lui Dost Mohamed Chan; două treimi din ea sunt cavaleria, și numai $\frac{1}{3}$ infanteria. Astăzi s'au mai schimbat în cât-va lucrurile, căci Afganii posed acum 30 batalioane regulate cu cavaleria și artileria corespunzătoare, care sunt destul de bine înarmate. După referințele financiare afgane nu poate fi vorba de o soldă și o îngrijire regulată. De altcum înfățișarea acestor trupe este destul de bizară. Un martor ocular le descrie astfel:

„Ținuta lor era țepănă peste măsură. Montura roșie-deschisă se părea verde-deschisă crăpa de strimță ce era. Pantaloni erau legați de picioarele goale; tunicele foarte rar încheiate, chivăra *ad libitum*, aci mare, aci mică. Numai în marș luați ei un aer marțial și-și închipuiau negreșit, că se țin de eroii cei mai nevinși de pe globul pământesc.“

Afară de aceste trupe regulate (?), mai dispune regele Afganilor și de un mare număr de trupe neregulate, cam 150,000 de războinici, călăreți sălbatici, ne-

îmblânziți. Aceștia nu se cred destul de echipați, până când nu duc cu sine o flintă lungă cu baionet, o sabie, o măciucă, trei pistole, două pumnare, un hangiar, patru seacă cinci cuțite, pavăză și lance; afară de aceea în cingătoare mai multe sticle cu praf, săculețe cu glouțe și nenumărate articole pentru curățirea și deregerea armelor. Deși genat în luptă cu trupe străine regulate prin profuziunea armelor sale, Afganul tot nu este un inamic de desprețuit. Vitejia, după ideile noastre europene, adică măsurarea cu inamicul în câmp deschis, îi este tot atât de necunoscută ca și celorlalți Asiatici, totuși se distinge în lupte de guerilă prin încăpățnarea lui deosebită. Din copilăria este

el învățat cu serviciul armelor, cu pradă și omor, și modul de viață identic cu cel, care exista între popoarele războinice europene din timpurile cele mai întunecate ale feudalismului, și dă ocaziune bogată, de a-și păstra acest vechi spirit războinic.

Istoria acestui ciudat popor este destul de puțin cunoscută. Afganii, seiu, cum se numesc pe sine, Paștii ori Pahtu, își deduc singuri originea dela Iudeii, cari s'au așezat în munții Gur, între Herat și Cabul, pe timpul captivității babilonice. Așa ține legenda, și considerațiunile etnico-istorice le dau o origine indo-ariană. Acest mic

popor apare mai întâiu în istoria pe timpul lui Mahmud Gaznevidul, cuceritorul lumii, care întemeie un imperiu întins din interiorul Indiei până la Ocus. A doua apariție mai prosperă datează din mijlocul secolului al 17-lea, când o hordă din acest popor temerar năvăli supt conducerea lui Mahmud Șah asupra imperiului Sesevidilor în decădintă, ocupă și pradă Ispahanul, ucise la 50,000 de bătrâni, femei și copii, și după această baie de sânge se întorse încărcată de pradă în munții patriei sale. Mai târziu, când întreprinse Nadir Șah expedițiunea de cucerire asupra Indiei, avu el să se măsore cu Afganii, și luându-i apoi

Șir Ali Chan.

în soldă, îndeplini cu ajutorul lor mari fapte războinice. În timpurile mai noue, și adică înainte cu 40 de ani, căpetăra Afganii renume europen, când avură de a face cu Englezii, cari aduseră reminiscențe triste din munții prăpăstioși ai Afganistanului. Atunci ieși mai întâiu la ivelă rivalitatea anglo-rusă, și Englezii se vădură siliți de a întreprinde o expedițiune în contra lui Dost Mohamed Chan, care începuse a fraternisa cu Rușii, cum face astăzi Șir Ali. Expedițiunea avu un sfârșit tragic. După-ce cuceriră Englezii țera și puseră o păpușă de rege pe tron, fură atacați mișeleșce de contra-partida afgană și bătutăți atât de tare, încât din armata de 20,000 scăpă numai un oficer,

Dr. Bryden, care aduse vestea tristă la Gellalabad. Ceilalți cădură jertfă parte pumnarelor și cuțitelor inimice în strmtorile prăpăstioase ale munților, parte fură decimați de fome și frig. După această pierdere grozavă din 1841, urmă în anul viitor o mică expedițiune răsunătoare supt generalii englezi Nott și Pollock, cari ocupară Cabul, pe-depsiră pe trădători, dar se retraseră îndată, pentru a uita țeră, munți și locuitori până în ziua de astăzi.

Îi era dată lui Șir Ali Chan onórea (?) de a deștepta încă odată interesul Europei pentru acest stat. Acest om, plin de o duplicitate și austiția fenomenală, s'a născut în anul 1825. Tatăl său Dost Mohamed Chan, din familia Vareczii, se oțelise în lupte civile și rebele cu Sicșii din Nordul Indiei, căpătând tot deodată o mare dosă de viclesug. Dost Mohamed Chan avea vre-o 16 feciori și cam tot atâtea fete. Dintre acești copii, Șir Ali era unul din cei mai tineri. Ca toți ceilalți prinți, așa și acesta își petrecu tinereța în eserciții răsboinice, călăriă, vênat și dare la semn, pe când totă cultura se mărginia pe lângă câte-va cunoștințe religioase și compunerea unei epistole cu stil destul de mediocru în limba persană, franceza acestor regiuni. Șir Ali era favoritul tatălui său, de aceea fu designat de sucesor, deși avea frați mai mari. El căpeta, în societatea lui Dost Mohamed, astuția acestuia și neîncrederea în împregiurime. Când se sui pe tron, în anul 1863, trebui să-și îndoescă viclesugul pentru a rezista în contra fraților săi Afzal și Azim Chan, pe urmă în contra propriului său fiu Iacob Chan. Totă viața lui fu o rezistență continuă și obositoare, ceea ce contribui mult a-î da calitățile unui tiran perfect.

Fără de aceste nenorociri ar fi devenit Șir Ali un prinț mai bun, de ore-ce între însușirile sale naturale se află ore-care bonomiă și iubirea de ai săi. Probă este în-templarea următoare. În 6 Iunie 1865 era Șir Ali să aibă lupta decisivă cu unul din frații săi. Amândouă armatele cam egale staū fața în fața la Cheșbaz, ér fiul cel mai mare al lui Șir Ali, Gelal Eddin, moștenitorul presumptiv al tronului, comanda avant-garda. De ore-ce atacul a fost aci tare peste așteptare, Gelal Eddin cu ai săi se retrase cam cu 100 de pași. Observând acesta Șir Ali, năvăli asupra fiului său, îl ocară numindu-l laș, și-i ordonă să reîncepă îndată lupta. Fiul, vêtămat de mórte prin cu-vintele tatălui său, se aruncă cu furiă îndecită asupra ini-

micului, întâlni în luptă pe unchiul său, Emin Chan, și se lăsă în duel cu el. Tinêrul eroū brăzdase bine cu sabia pe contrarul său, când apucă acesta un pistol, pe care-l descărcă asupra prințului. Mórtea lui Gelal Eddin n'a împiedecat pe Șir Ali de a căștiga lupta și a-și întări domnia. Cu tóte acestea mórtea primului născut îl aduse aprópe de nebuniă. Se dice, că, la câte-va luni după acea luptă fatală, se sculă el cătră međul-noptii în palatul din Candahar, se aruncă în lacul din curte, și-i scormoni fundul câte-va secunde. Servitoriū îl scóseră de acolo și-l duseră în odae; aci povesti Șir Ali, că în vis vèduse pe fiul său căđend în lac, de aceea s'a dus să-l scótă. Nu e dar mirare, că se vorbia pe atunci în bazarele Asiei centrale, Persiei și Indiei, despre nebunia regelui Afganilor ca de un fact.

Acéstă frădeđime a lui Șir Ali nu la împiedecat de a tracta cu asprime pe escelentul său fiu Iacob Chan, eschidându-l dela tron în favórea tinêrului mai pușin talentat Abdullah Gean. Iacob Chan se revoltă în contra tatălui său pentru acéstă nedreptate, dar fu atras mișeseșce în Cabul, unde zace de cincî ani în chiliele întunecóse ale temniței din castel.

Șir Ali este înainte de tóte un răsboinic. Statura lui este puternică, indesată, capul larg și nasul cam lungăreș. Trăsurile feței sale liniștite aréta ore-care grad de melancolie, dar ochiul lui trădezá astuția și nelealitatea. Lăcomia lui după aur este egală cu a tuturor Afganilor, dar mărítă încă prin necesitatea de a se ținea pe tron prin lefi bogate. Fiind multă vreme în soldă engleză, densusl se întrebă cu o naivitate adevérat asiatică, de ce n'ar cerca aceiași joc cu Rusia, și întră în negoțiațiuni cu acest stat. Așa ceva de bună samă nu era după gustul Englezilor, de acolo récéla în relațiuni, care s'ar putea sfêrși cu căderea lui Șir Ali.

Misiunea engleză respinsă de curénd în pasul Chyber nu era de natură de a îmblândi pe Englezi. Șir Ali pămui Britania neréspundénd la ultimát, rădică mânușă aruncată, și duelul a început. Cetățile afgane cad mai fără rezistență în mânilor armatei britanice. Se pare însé că puterea, cu care se va mësura Englitera în curénd, va fi Rusia. — Orî cum ar reeși acéstă luptă, se așteptă schimbări mari în centrul Asiei, schimbări, care de sigur vor lăți cultura europenă în aceste regiuni sêlbatice.

Mitologia daco-română.

Solomonarii.

Solomonarii¹⁾ sunt un fel de ómenî réutăcioși, un fel de Strigoii²⁾, cari în pruncia lor petrec șepte ani neîntrerupt la întunec sub fața pământului, fără să vadă rađele sórelui³⁾. Sub pământ, se dice că este o școlă nu-

¹⁾ Aceste ființe inchipuite în Bucovina și Moldova se numesc „Solomonarii“. În Arđel și celelalte provincii române de sub sceptrul Austro-ungar se numesc „Solomonarii“, cu „ș“ (Schulmänner, l. V.) la început. În șinutul Cincului-Mare se crede, că numai Sași mergeau la acea școlă, care acum s'a desșințat, după credința lor, l. V.)

²⁾ Credința Románilor din districtul Bărgăului în Arđel, com. de D-nul P. Beșia, prof. la gimn. rom. din Năséud.

³⁾ Credința Románilor din districtul Năséudului, în Arđel, com. de D-nul Anton Giórgiu, jur. abs., și credința Románilor din Bucovina.

mită „Solomonărie“. Aci se învață tóte limbile ființelor vii, tóte misteriile naturei, precum și tóte solomoniile, farmecile, vrăjile și descánțele, câte se află pe lume. Înșé numai deșce persóne sunt primite în acéstă școlă și învêtătura le-o împărtășeșce însu-și Diavolul în persónă, care pentru ostenéla sa își opreșce pe urmă un fuvêtăcel. Acesta se face apoi Solomonar⁴⁾.

După al șeptelea an eșind Solomonarii de sub pământ și inspirați fiind de învêtătorul lor, adică de Diavolul, și dotați cu puterea acestuia, se sue pe aripile vênthurilor și

⁴⁾ W. Schmidt. Das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Romanen Siebenbürgens. Hermannstadt, 1866, pag. 16, și credința Románilor din Bucovina.

ale negurilor în nouă și încep a purta ploile, însă mai ales furtunile și grindinile cele mai grele, mai spaimântătoare și mai periculoase⁵⁾.

În restimpul, cât petrec Solomonarii pe pământ, spune poporul, că se cam feresc de societatea oamenilor și trăesc mai mult în singurătate. Ți aci se dice că vin la densii nișce ființe necunoscute, care din nou îi învață cum să conducă vremile, adică furtunile și grindinile, și le dau câte un frâu⁶⁾ de aur⁷⁾. Pe acesta îl pun Solomonarii în capul Bălaurilor, cari le servesc în loc de cai.

Când voesc Solomonarii să se sue în nouă, ieu frâu cel de aur și se duc la un lac fără de fund seú la o altă apă mare, unde știu ei că locuesc Bălaurii, ce sunt meniți ca să-i porțe călare.

Sosind la lac se preâmbă puțin incolo și 'ncóce pe mal, rostesc dintr'o carte nișce cuvinte misterioase, și scuturând frâu ved îndată Bălaurii ieșind din fundul lacului și venind la densii⁸⁾.

Atunci Solomonarii le-aruncă frâu cel de aur în cap, se sue călare pe densii, se urcă de grabă în nouă și aici încep a fierbe ghița⁹⁾ până ce prefac nouă în sloi.

Alți Români spun ță că Solomonarii ducându-se la un tău mare¹⁰⁾, unde știu ei că se află vre un Bălaur și, cetind din cartea lor, înghița apa din tău ca de-un stânjin și mai bine. Pe urmă cetesc ei din altă carte, care asemenea o porță la sine, și îndată iese Bălaurul și întrebă:

„Ce este stăpâne?”

Solomonarul punându-i frâu în cap și aruncându-se călare pe densul îi dice:

„Veți aceta ghița! .. cât a-i scăpăra într'un amnariu, să mi-o prefaci în bucățele mici, și-apoi să mergem până 'n cutare și cutare loc!”

Bălaurul, cât a-i bate'n palmi, sdrobeșce totă ghița, prefăcându-o în mi și mi de bucățele unele mai mari ță altele mai mici, după cum adică i se pare lui că ar trebui să fiă.

Solomonarul, vedând că acuma ghița e după placul seú, stringe Bălaurul în frâu și se porneșce înainte, ță apa se rădică cu totul până unde-a fost înghița și se duce după densul¹¹⁾.

De-aici conduce el ghița încătrău voesc și vărșându-o pe câmpiile înverđite și înflorite, pe grădinile pline de pometură, însă mai cu samă pe țarinile rodite, sfarmă și ruinezá tot.

Mai cu samă conduc ei grindinile cu ghița seú petra pe țarinile și pometele acelora, cari ori i-au atins cu vre un cuvânt, ori n-au voit să le impliněscă vre-o dorința, seú te miră ce. Drept aceea poporul tratěză foarte omeneșce pe cei presupuși că ar fi Solomonarii, caută să nu-i vatemă cu nimica, să nu-i mănăie cu nici

un cuvânt, ca nu cum-va aceia să le aducă furtuni grele și stricăcioase¹²⁾.

Țarinile și pometele oamenilor, cu cari nu sunt Solomonarii dușmăniți sunt încungiuurate cât se pôte. Ți când n-au mănăie pe nimeni, ci fierb ghița prin nouă numai din plăcere că n-au alt-ceva de făcut, atunci o duc ei și-o varsă pe munți pustii, pe câmpii deșerte, pe-o apă mare, seú și 'n alt loc, unde știu că n-au să facă niměnu nici o daună¹³⁾.

Când o furtună se apropiă de sfērșit, când a încetat de a mai bate ghița, Solomonarul, care a condus-o, se întorce călare pe Bălaurul seú pe sub pōla nourului ca nu cum-va să-l vadă vine-va, și se duce la lacul seú tăul cel fără de fund, din care a seos Bălaurul ghița cu puțin mai nainte. Aci, descălecând de pe Bălaur și ținěndu-l de frâu, ceteșce ță și într'una din cărțile sale nișce cuvinte pe care numai singur le știă, și atunci lacul, de unde a luat grindina, se umple ță și de apă¹⁴⁾. După aceta scote frâu cel de aur din capul Bălaurului, pe care a călărit, și-i dă drumul acestuia. Bălaurul cum se vede scăpat, se întorce spre locuința sa și, cât ai clipi din ochi, se cufundă sub valurile apei de unde nu mai iese până când nu vine Solomonarul, stăpanul seú, și scutură frâu¹⁵⁾.

Mulți Solomonarii, dând drumul Bălaurilor, pe cari au călărit, își string cărțile și le pun bine, într'un loc sigur, unde numai ei știu de denșele, că-că, dic oamenii, cu densii nu-și porță nici-odată cărțile. După aceea, părăsind lacul, merg prin sate și se fac ori că-s cerșitori câte c'o mână ori c'un picior rupt, ori își lęgă un ochiu și spun că sunt chiori, ori spun că sunt vrăjitori, și așa schimosindu-se și prefăcându-se în tot chipul ca să nu fiă eunoscuți și spuiund câte și mai câte minciuni de cari ț se urcă perii în vărful capului, se hrănesc și trăesc, fără să fiă eunoscuți și fără să știă suflet de om că ei sunt Solomonarii¹⁶⁾.

Sunt însă o samă de oameni, plățiți de popor anume ca să apere țarinile și pometele, și cari de multe ori le vin Solomonarilor de hac. Așa spune poporul că acești oameni, acești Contra-Solomonarii, numiți în limbajul poporal „Petrari” și „Ghițari”¹⁷⁾, cum ved că se apropie vr'o grindină mare și periculoasă de marginea satului lor, ies îndată la hotar și rostind nișce cuvinte, care numai lor li sunt cunoscute, provocă pe Solomonarii să se depărteze dela hotarul satului lor, să nu facă satului nici o stricăciune. Și decă Solomonarii ascultă de Pietrari seú Ghițari și se depărtezá, ceea ce forțe adeseori se 'ntemplă, e bine de densii, ță decă se 'ncumetă să trecă peste hotar și să facă stricăciune, adică decă începe ghița a bate sēmēnăturile și pometele, atunci e vai și amar de capul lor. Contra-Solomonarii rostind nișce cuvinte necunoscute, întorc nourul spre vre un munte seú spre un alt loc deșert și tae încrucuș cu ascușul unei cōse asupra nourului, unde știu că se află Solomonarul. Îndată vedi că acesta dimpreună cu Bălaurul, pe care amblă el

⁵⁾ Credința comună atât în Bucovina cât și în Ardel.

⁶⁾ Com. de D-nul P. Beșia.

⁷⁾ Com. de D-nul A. Giorgiu.

⁸⁾ W. Schmidt, op. cit. pag. 16 și cred. Rom. din Bucovina.

⁹⁾ În multe comune din Bucovina am auđit pe Români dicěnd, „petra” în loc de „ghița” germ. Hagel. — Mi-a bătut petra sēmēnăturile, în loc de: mi-a bătut ghița sēmēnăturile. Ți când vuesc nouă înaintea unei furtuni mari, se dice că „fierbe ghița”.

¹⁰⁾ Români din ținutul Dornei, în Bucovina, spun că un asemenea tău, lac, de unde scot Solomonarii ghița și Bălaurii, se află pe vărful muntelui „Incelu”.

¹¹⁾ Credința Rom. din ținutul Dornei, com. de D-nul P. Ursul.

¹²⁾ Cred. Rom. din ținutul Bărgăului, în Ardel, com. de D-nul P. Beșia, și a Rom. din Bucovina.

¹³⁾ Cred. Rom. din Bucovina.

¹⁴⁾ Com. de D-nul P. Ursul.

¹⁵⁾ Com. de D-nul A. Giorgiu.

¹⁶⁾ Com. de D-nul P. Ursul.

¹⁷⁾ Despre acești oameni voiú scrie un articol de sine-stătător.

călare, cad jos și peste densii tótă ghița, care fi omără și forméză peste leșurile lor o movilă mare de ghiță. Înse numai Solomonarul, Bălaurul și ghița cad jos, nu și plóea câtă se află în nourî, că-cî când s'ar întempla să cadă și acesta, atunci ar fi mânia lui Dumnezeu ... sate întregi ar putea să se 'nece și să se nimicéscă.

În acest chip se sfêrșesc toți Solomonarii, carii nu ascultă de Contra-Solomonari, adică de Pietrari séu Ghițari. Êr sătenii se bucură atunci din tótă inima, că-cî au scăpat de o iasmă réutăciósă, care avea mai curênd séu

mai târziu să-î aducă în neajunsuri și nefericiri séu chiar și la sapă de lemn¹⁸⁾.

Solomonarii, ca și Strigoii, după cum spune poporul, cât sunt în viétă se feresc ca nici să miróse de cum să mănânce usturoiú (aiú). Êr după ce mor, decă s'a știut că au fost Solomonari, sunt îngropați cu fața în jos și au câte un fir de usturoiú în gură, că-cî, după credința poporului, decă-î îngropă ca și pe ceilalți creștini, atunci în timp de nópte se scólă de prin mormintele lor și necăjesc ómenii¹⁹⁾.

S. Fl. Marian.

Suferința.

În vântul aspru-al tómei, ștejarul cu 'ntristare
Privește frunđa-i tristă cum sbóră spre pământ;
În vântul aspru-al sorții privesc cu 'nduioșare
Cum sbóră fericirea-mi, se duce spre mormânt.

Iubit-am, dar iubirea s'a stins, că-cî vântul sorții
Lovit-a al meu idol, împinsu-l-a 'n mormânt;
Sperat-am, dar speranța cu pasul în al morții
S'a stins precum se stinge o flacără în vânt.

În nópte grea a jalei, când chinul mai trăeșce
În inima-mi scrobítă de-al stelei mele pas,
Credința mé mai ține, dar vai, și ea páleșce.
De-odată cu credința, ȓic lúmei bun rémas!

Plutind fără credință pe marea vieței mele
Lovit-a de furtună, e greu suspínul meu,
Că-cî barca 'i fără cărmă, în nópte fără stele....
Oh! inimă, te 'ntórce spre bunul Dumnezeu!

Nicolae Baboan.

La ce sunt bune plantele în casă.

Nimic nu face efect mai plăcut, decât nișce révare cu flori séu alte plante la ferestrele unei camere. În aceste ființe plâpânde și frumóse zace o grația deosebită, o frăgedime poetică. De aceea sunt florile nedespărțite de o femeia cu simț delicat, cu inimă iubitóre. Vederea singurá a plantelor deșteptă în suflete mai simțitóre o miiá de suvenirî adurmite, o miiá de scene de fericire séu durere, la care au fost acelea marture. Florile se împărțășesc, așa ȓicênd, de viața nóstră sufletéscă. Fecióra cu inima duiósă le întrebă decă este iubită, poetul cu fantasia înfierbîntată le vorbeșce, le chiamă marture la chinul séu fericirea lui, botanistul serios le študiézá afund structura delicată și minunată. Și fiă-care om este, cel puțin odată în viața sa, poet séu botanist.

Decă rațiunea de a exista a plantelor s'ar mărgini pe lângă acestea, ea ar fi totuși destul de importantă. Dar puterea creatóre le-a rezervat un rol cu mult mai înalt. Ar crede cine-va, că acele ființe atât de delicate și frumóse sunt o condițiune inevitabilă a existenței nóstre? Și cu tóte acestea este așa. Orî din ce punct de vedere va študia filosoful întogmirea universului, ea va deștepta uimirea lui. La fiă-care pas minunile ne lovesc. Înțelepciunea puterei creatóre este nemărginită; unde a așezat réul, remediul este alături. Lucrurile cele mai nefsemnate în aparință forméză o verigă din lanțul, care uneșce tóte ființele între sine. Numai cel ce nu înțelege acea legătură sublimă, cere să véđă minuni; înțeleptul le în-tălneșce la fiă-care pas.

Pentru ca să cuprindem rolul plantelor în natură vom spune câte-va cuvinte asupra organelor interne ale omului. Sângele roșu-deschis plécă din partea stîngă a inimei și cutrieră tot corpul omenesc prin artere, pentru a fabrica ósele, carnea și tóte țesăturile omului. Aceste artere sunt nișce țevi suptirele care se încálcesc, strébat tot trupul, câte-odată devin nevêdute așa încât nu este o parte a pielii, de unde să nu iésă sânge, când o înțepi

cu un ac. În acest drum sângele se încarcă de carbon, se innegreșce și prin nișce vine, țevi mai gróse, se întórece în partea dreptă a inimei. De aci sângele negru trece prin plumâni și venind în atingere cu aerul respirat, al cărui oxigen arde carbonul producênd căldură, se face érăși roșu și se duce în partea stîngă a inimei, de unde réincepe același curs. Acest proces se numeșce circulațiunea sângelui.

Pentru a înțelege cum se arde carbonul din sânge, trebuie se considerăm că orî-ce ardere este o combinațiune a oxigenului din aer cu corpul combustibil. Pentru producerea acestei combinațiuni este de lipsă un grad anumit de căldură, care diferă la felurile corpori. Este de presupus că la curățirea sângelui căldura desvoltată este de ajuns pentru a produce combinațiunea. De aci se nașce un corp nou, acidul carbonic (CO²), pe care plumânile îl trămit afară. Este lucru învederat, că producerea acidului carbonic este considerabilă, de óre-ce la animale se petrece același proces ca la ómenî. Dar acest gaz este irespirabil, produce mórtea prin asficsiare îndată ce proporțiunea lui în aer trece peste 20 procente. Să mai adăogăm, la gazul produs prin respirare, și acidul carbonic provenind din arderea deosebitelor materii carbonice, și vom înțelege că aerul într'o vreme relativ scurtă trebuie să devină ucigător.

Și cu tóte acestea ce observăm? Noi trăim, și încă de mii de ani productul respirării nu inveninézá aerul. Ba, ce e mai mult, proporțiunea de acid carbonic nu trece peste 4: 10,000. Cum se întemplă acésta? Unde se duce cantitatea enormă de acid carbonic? De sigur nu în infinit, mai întâiú fiind-că acest gaz e cel mai greu, cu mult mai greu decât aerul, așaadară se așeză la suprafața pământului și ne-ar asficsia pe noi înainte de pasêrile cerului decă ar fi de ajuns, pe urmă, fiind-că atmosfera nóstră nu e mai

¹⁸⁾ Credința Românilor din Bucovina.

¹⁹⁾ Comun. de D-nul P. Boșia.

grasă de 28 miluri, de aci încolo e golicuine completă, unde acidul carbonic n'ar mai putea merge. Unde se duce dar? Ță minunea creatorului, ță încă o probă că lângă rēu a fost așezat și remediul. Plantele sunt mântuitorul nostru. Ele absorb cantitatea de gaz, pe care o dăm noi afară, pentru că acesta formeză cu apa și amoniacul principalele lor materii nutritive.

Acastă absorbere se execută parte prin rădăcinile plantelor, când apa de plōe disolvă acidul și-l duce în pământ, parte prin porii frunzelor lor. O frunză are cam 1734 de porii neveduți pe centimetru pătrat de suprafață și aceștia sunt atât de activi încât un ușor strat de aer trecând peste suprafața unei frunze își pierde tot acidul carbonic. Ce e mai mult, plantele rețin carbonul din gaz și dau afară ȳcsigenul, care serveșce la respirarea noastră. Se pōte o reciprocitate mai absolută? Plantele trāesc prin noi, ăr noi prin plante. Acesta este de sigur una dintre legile cele mai frumoșe și mai simple ale creațiunei, lege, a căreia descoperire o datorim chimistului englez Priestley (1771).

Așadar ăa trecut mai bine de un secol, decând e cunoscută această lege și totuși vedem ȳmeni barbari, nepricepuți, rāpind pădurile de podōba lor, pustiind plantele cu un vandalism neauđit fără să considere că fără ele nu putem trăi. În timpurile nouē cei mai înțelepti îngriješce să avem promenade umbrōse, grādinii publice, piețe spațioșe presărate cu arbori, fiind-că aceștia au recunoscut în sfērșit necesitatea absolută a esistenței plantelor pentru sănătatea publică. Majoritatea crede însă că aceste transformări sunt numai o împodobire, și protesteză în contra cheltueleuror unui oraș; ei se înșelă fōrte rēu. Podōba în cazul acesta este o necesitate publică. Să privescă cine-va locuitorii paliđi ai fabricelor, minelor etc. carii-și pētrece o parte din viață lipsiți de aerul curățit prin plante, și va avea ideile despre esistența șubredă și bolnāvicioșă a omului otrāvīt de acidul carbonic.

Dēcă în aerul liber îngriješce natura ca să se echilibreze proporțiunea de gaz irespirabil, nu este tot așa în casele ȳmenilor. Aci se presintă cea mai bună ocaziune de a observa vițiarea aerului prin respirare. Cu cât creșce proporțiunea de acid carbonic, cu atât se simt mai tare urmările lui stricācioșe; la 5—10 procente urmēză amețeli și pierderea cunoșcinței. La 20 de procente mōrtea urmēză în 3 minute, spre exemplu în locurile unde fierb cantități mari de bere seū vin.

Pe cât e de trebuincios aerul curat pentru sănătatea și viața noastră, pe atât de puțin ne interesăm de ventilarea odāilor. Las că constructorii privesc această ca o cesțiune secundară; cel puțin locuitorii însă ar trebui să-și aerisescă des locuințele, dēcă vor să rămān sănētoși. Da, însă în multe casuri ferestrele dau spre o stradă murdară seū spre o curte și mai murdară și atunci aerisirea este o inveninare în loc de un bine. Cum să facem dară?

Într'un grad mare ne ajută chiar natura, lāsând să trecă aerul prin porii pāreților locuinței. Aerul mai rece de afară vine pe partea de jos a pāretelui și goneșce pe cel stricat. Acastă ventilare, deși nu e de ajuns, ar produce totuși folōse mari, dēcă omul nu s'ar îngriji de a o astupa spoinduși pāretele din afară cu color de oleiū și acoperindu-l pe cel din lāuntru cu tapiserii, care împedecă circularea aerului. Rēmān ferestrele și ușile, care nici-

odată nu se închid bine. Pe acolo se face o ventilare destul de energică, deși peste ȳrnă ne silim să astupăm și cea mai mică rēsufflătore. Un medic irlandez a dis, că nici o locuință nu este sănētoșă, dēcă pe supt ușe nu pōte intra un cāne și prin ferēstră nu pōte șbura o pasāre. Nu numai, că acesta nu se întēplă, când e frig, dar noi cāutăm tōte mijlōcele putincioșe de a împiedeca ventilarea. Soba singurā s'ar pārea neespūsă la acest pericol. Într'adevēr sobele, și când arde focul, sunt nișce ventilātore fōrte energice, care ne fac un serviciū mare. Ce vedem însă? ȳmenii au așezat clape în urlōe, ca nu cumva să fugă căldura din casă. Ba, de multe ori, când se află jar în sobă. Închidem cu mare grijă clapa, pentru ca căldura să se respāndescă în casă. Atāta e rēu însă, că cu căldura se respāndeșce și acidul carbonic.

Din acestea urmēză, că noi întrebuițăm tōte mijlōcele cele mai energice pentru a ne ruina sănătatea, seū chiar pentru a ne pomeni odată, cum ȳcea Pācală, pentru a ne pomeni (?) morți.

Aici ăr ne vine în ajutor gustul pronunțat de a avea plante în odae. Cu deosebire în timpurile nouē moda preferă plantele cu foi, adică fără flōre. Acest mod de decoratiune într'adevēr fōrte frumos ne aduce și folosul nemārginit de a curāți aerul în odāi. Ele îndeplinesc aici același serviciū ca afară supt cerul liber; absorb acidul carbonic, rețin carbonul, care se transformă în fibre de lemn etc., și dau afară ȳcsigenul netrebnic pentru ele, ăr pentru noi indispensabil. Pentru ca acest proces să se îndeplinescă ușor, trebuie să ștergem frunzele din timp în timp cu un burete ud, pentru ca porii să fiā liberi. Cu deosebire acele plante ecsotice cu frunzele lor mari, cu dezvoltarea lor bogată fac un serviciū nemārginit celor ce le întrebuițeză chiar numai pentru frumșețea lor decorativă. Atāt este de adevērat, că dēcă natura nu ne dă ceva de-a gata, noi nu ne dăm silința să cāștigām. Acest serviciū ni-l fac însă plantele numai ȳuia, că-cī ele dau afară ȳcsigen cu deosebire supt influința luminei. Sēra procesul este aprōpe invers. Plantele absorb umeđlă și puțin ȳcsigen, și dau afară acid carbonic. De aci urmēză, că nōptea este periculos de-a avea în cameră cu deosebire multe flori și fructe. Odaea de dormit să fiā dar scutită de aceste ființe atât de iubite de femeii, că-cī pericolul este mare. S'au întēplat fōrte des casuri de mōrte. Florile cu miros tare sunt un venin și ȳuia, fiind-că ele absorb ȳcsigen și dau afară acid carbonic. O dōmnă istorișce, că odată avea un buchet mare de iasmin în camera sa. Fiind-că timpul era neplăcut, ea închise ferestrele și ușile. Peste o ȳră simți dureri mari de cap și o slābiciune strāordinară; o cuprinsēră amețeli și în sfērșit era atât de obosită, încât nu mai putea sta pe picioare. Ne putēndu-și esplica de unde-i venia acest rēu neașteptat, se apropiā cu mare greutate de ferēstră și o deschise. Îndată ce putu respira aerul de afară, se simți mai bine, și în curēnd amețela dispāru cu totul. Din întēmplare se apropiā ea mai târđiu de flori și numai atunci observă ce miros îmbētător fi veni în față; astfel recunoscua cauza oboselei, care o cuprinsese și care dispāruse îndată supt influința aerului curat.

De câte ori n'au istorisit ȳarele, cum femeii sănētoșe, culcāndu-se într'o odae cu flori, au fost găsite mōrte a dōua ȳi, ucise de geniul rēsbnātor al florilor. Mōrte

intr'adevăr poetică, dar fiind-că, după cum credem, n'au toți de gând să moră înainte de vreme, le recomandăm să fiă cu precauțiune. Să-și umple salónele și alte odăi

cu plante neflorite câte vor, dar să-și cruțe camera de dormit. Acesta trebuie să fiă lipsită de un ornament atât de periculos.

In Biserică

În biserică răpit
Sărut crucea cu ardóre;
Șciți voi inse, de ce óre
Sum creștin așa smerit:...

Crucea sântă sărutând,
La o mult iubită cruce,
Ce la gâtul mândrei luce,
Sbóră vesel al meu gând.

Mii de visuri

Mii de visuri răpitóre
În somn dulce am avut;
Dară visul cel mai mândru
Eú aveva l'am vădút.

Vai! din visurile nopții
Tot în lacrimi mé deștept.
Dup' al dragostei vis dulce,
Óre tot lacrimi s'aștept?

A. Bărsanu.

Crucea comemorativă „Elisabeta“.

Credem a face un serviciu plăcut cetitórelor noastre publicând următorul regulament sancționat prin înalt decret domnesc și prin care se institue crucea comemorativă „Elisabeta“.

Art. 1. Se institue o cruce „comemorativă, care va purta numele de Crucea Elisabeta“

Art. 2. Crucea Elisabeta se va conferi tutelor dómnelor, care prin căutarea răniților seú bolnavilor, au dat concursul lor în timpul campaniei din 1877—1878.

Art. 3. Crucea se va conferi asemenea dómnelor, care, prin instalare de spitale, înzestrarea ambulanțelor, seú prin ofrande însemnate, au contribuit la alinarea suferințelor răniților și bolnavilor în timpul acestei campanii.

Art. 4. Măria-Sa Dómna, cu autorisarea Măriei-Sale Domnitorului, conferă crucea Elisabeta; ea se dá pe viață.

Art. 5. Crucea se acordă prin decret domnesc, în urma raportului D-lui ministru al afacerilor străine, raport autorisat de Măria-Sa Dómna.

Decretul se publică prin „Monitorul oficial“.

Art. 6. Un brevet subscris de ministrul afacerilor străine, constatând numărul și data decretului de conferire, se va da împreună cu crucea.

Art. 7. Dreptul de a purta este personal și nu se transmite în nici un cas.

Art. 8. Numărul crucilor acordate este determinat în limitele art. 2 și 3.

Constatarea dreptului de a dobândi crucea se face prin certificate în regulă ale corpurilor seú serviciilor respective, arătând îndeplinirea condițiunilor stabilite de art. 2 și 3 ale regulamentului de față.

Art. 9. Odată acest număr stabilit definitiv, nu se mai póte acorda Crucea Elisabeta în afară de cei îndreptățiți prin decretul de față.

Art. 10. Crucea este de bronz aurit, fundul mat sadea, lungimea ramurilor Crucei este de 43 milimetre, lățimea de 6 milimetre, grosimea de 2 milimetre; forma este cea bizantină a Bisericeii Răsăritului.

Crucea are pe marginile ramurilor o dungă albă în color naturală a oțelului și în mijloc un medalion, încungiurat de un cerc de oțel. Fundul medalionului este asemenea de bronz aurit mat și pórtă pe o parte cifra Măriei-Sale Dómnei și pe cealaltă legenda Alinare și Mângăere, și în mijloc milesinul 1877-78.

În partea superióră a Crucei se află un inel de bronz aurit, prin care se petrece panglica.

Art. 11. Crucea Elisabeta se va purta atârnată de o funtă de panglică de moar albastru deschis, lată de 40 milimetre, având la margine câte o vargă de fir de aur în lățime de 10 milimetre.

Art. 12. Crucea se pórtă pe umărul stâng, având aparată pe partea din afară cifra Măriei-Sale Dómnei.

Art. 13. Se va întocmi un registru special în dublu exemplar, în care se va înscrie numele, locul nașterii și pozițiunea persónelor cărora se va fi acordat Crucea Elisabeta.

Un exemplar se va remite Măriei-Sale Dómnei, érá cel-alt se va păstra la ministerul afacerilor străine.

Art. 14. Străinele, care ar îndeplini condițiunile stabilite de art. 2 și 3 ale regulamentului de față, vor putea dobândi Crucea Elisabeta, și se va ține un registru deosebit pentru acestea.

Art. 15. Crucea Elisabeta și drepturile ei se pierd după o condamnare prin sentință la o pedepsă infamantă.

Art. 16. Străinele vor pierde aceste drepturi prin condamnare judecătorească la o pedepsă infamantă.

Art. 17 și cel din urmă. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul afacerilor străine este însărcinat cu executarea decretului de față.

Memoriile unui stomach.

Precuvântarea autorului.

Nimeni n'are dreptul să mă întrebe, cum mî-a fost cu putință, din punct de vedere mecanic, să scriu cele următóre¹⁾. Ce se atinge de destoinicia mea spirituală,

¹⁾ Este de presupus, că asupra lucrurilor, ce n'au nimic de a face cu esperința sa proprie, autorul s'a instruit din conversațiunea

sunt de părere că ocup un rang mai înalt, decât cafele mele, D-ni Creeri de óre-ce eú locuesc în beletage, ér ei în mansardă. Afară de aceea, decă D-nialor ar ști deosebi ca mine binele de rău și ar mistui totdeuna cum se individului, în care a locuit. După cum se va vedea, acesta se ocupa cu literatura.

cade, ceea-ce primesc, atunci ar avea drept mai mare, decât acum să mă privescă cu despreț!).

Acésta o spun numai fiind-că am băgat de samă, că precuventările tuturor scrierilor se încercă a înjosi destoinicia și meritele altora. Deși sunt obicinuit cu înțroduceri de tot felul, mă voi multămi de astă-dată cu atăta, și voi intra în materie.

Memoriile

Voiu trece cam repede peste primii ani ai copilăriei mele, deore-ce, după cum se întemplă și altor omeni, nu știu multe despre starea mea ca nou-născut.

Mumă-mea era o ființă blândă, mlădiósă, chiar contrarul soțului ei, care, trebuie să o mărturisesc spre dureră mea, avea un temperament cam dur și nu șcia prețui după merit calitățile escelente ale consórtei sale. Nicî în alte privințe nu se putea numi fericită căsătoria aceea, prin urmare consider ca un noroc, că mumă-mea și-a dat sufletul cam la trei luni după ce dăruise viața unui fiu.

Firesce, suvenirile mele nu ajung până la această întemplare, dar totuși știu că am fost predat unei doici (mance), pentru că nu eram întărcat. Acésta schimbare avu influința cea mai stricăciósă asupra sănătății mele. Gustul dulce ca de migdale al escelentului nutremént, cu care me creșcea sêrmana mea mumă, se schimbă acum într'o fluiditate necurată, fără putere, cu o grămadă de ingredient nepriitóre, ba chiar cu gust de țuică prósă.

În modul acesta doica mea mē tracta miserabil. Medicii îi diceau să bea bere bună, ceea ce și indeplinia; dar pe lângă această beutură înghiția și alte spirituóse, care se aflau în birtul, de unde aducea bere. Ceea ce era mai rău, nu găsiam nici un mijloc de a schimba situațiunea mea. Totuși aveam grijă să fac, ca și alții să simțá réua mea dispozițiune, așa încât vecinii mei, brațele și picioréle, se svrcoliau convulsiv. Într'aceea glăsulețul meu din catul de sus scotea nișce strigăte atât de asurđitóte, încât toți ómenii din casă doriau ca micul corp, al căruia punct central eram eu, să se ducă unde creșce piperul.

Acésta lipsă de răbdare, prin care iritam mai tare pe réutációsá mea doică, era în paguba mea. Într'adevăr câte-odată, când mă silia fómă să primesc nutreméntul, ce mi se oferia, auđiam pe prietenele mele, buzele, făcând sgomot mare pentru substanța amară, cu care erau silite să vină în atingere. Acest strigăt era precursorul sigur al unei fluidități detestabile, care curgea în mine îndată după aceea și care-mi cășuna astfel de gréță, încât în viața mea să mă întorc de scărbă.

După câte-va luni petrecute în această stare de plâns, veni în sfêrșit timpul fericit, când mi se dede alt nutremént. Ași putea scrie o carte grósă, decă așa vrea să istorisesc tóte surprisele străordinare, care mă așteptau, când mi se imbieau amestecurile cele mai felurite și voiau să fiă mistuite de mine spre binele organismului întreg. Astfel mi-aduc aminte, că cea dintăiú franzelă, cu care am fost nutrit, m'a uimit fórte. Cred, că naivii mei îngrijitori erau de părere în nevinováția lor, că mă hrăniau cu gréu măcinat. Ce? gréu? Când esaminaí acest bagagiú cu ajutorul puterniceii mele mașini de analizat, o mașină

destul de tare pentru a disolva o bucată de marmoră și a o descompune în părțile ei constitutive, atunci, ce găsií? Acidul meu cel tare descompunénd franzela arétá că în-tregul amestec conține numai două-deci procente de făină de gréu, ér cealaltá parte era scrobélá ordinară, alaun, făină de cartofi, ba chiar gyps!

Aci trebuie să amintesc, că în tóte lucrările mele eram spriginit de un bun polițai. Numele acestui ampioiat era Cerul-gurei, care avea instrucțiunea de a gusta tóte mijlócele de nutremént destinate mie și, de a le respinge, decă nu-mi priiaú. Vegherea acestui ampioiat era adeseori înșelată prin viclesugul, cu care era adus în cursă, în urma acestei înșelăciuni ajungea într'o stare bolnăviciósă, în care nu mai putea deschilini réul de bine și, în loc de a mē pázi de stricăciune, devenia cauza ei.

Câte odată când mē odibniam după munca ostenicósă a unui bun ospet, seú când eram ocupat cu a împărți putere nouă și nutremént împregiurimei mele, eram de odată conturbat prin pētrunderea unor substanțe, a căror calitate nu o cunoșceam. Ba, ce e mai mult, aceste substanțe imi inspiraú câte-odată atăta gréță, încât mē revoltam și refusam de a îndestuli acele pretențiuni nedrepte. De ordinar eram însé pedepsit fórte aspru pentru acea revoltă și nu voiú uita nici-odată ziua, în care am respins și am dat pe usă afară o mestecătură de sirup, cretă și zahar, numită, mi se pare, bonbóne. Nu voiú uita nici-odată, că după o curțá sfátuire între pázitórea mea și un medic, de odată se repeđi în nenorocitul meu interior o cascadă né-gră atât de grozavă, încât cređuí că valuri de păcură pētrunseseră în mine. Credeam deú, că cea din urmă órá bătuse pentru mine și suferințele mele fură încă mărite prin aceea, că nu cutezam să resping grețósá substanța teméndu-mē de o a dóua edițiune. De aceea suferii nenorocirea cum putui, n'am lipsit însé de a da vecinilor mei o ideá cuviniciósă despre torturele, ce înduram.

Din órá acesta datéză un șir de mici incomodități fórte conturbátóre, care de multe óri erau fórte ciudate. Odată m'a venit să rid auđind, că corpul a fost frotat din cauza unui rheumatism închipuit, că s'au pus cataplasme de ierburí pe răní, s'au recoméndat cure de ape minerale pentru bóle de piele, ba s'au făcut operațiuni asupra unor membre bolnave, pe când eu singur eram cauza bólei. Decă îngrijitórele și medicii m'ar fi lásat în pace la primele incomodități, m'ar fi dat mánćări nutritóre și ușóre după intervale regulate, atunci m'así fi aruncat picioréle cu multámire pe o sofă móle, así fi tras un bun somnuleț, și deșteptându-mē recreat, tóte ar fi fost bune. Dar acele medicamente, odată întrebuițate, au devenit o necesitate; se pot mai lesne închipui decát descrie simțámintele mele când auđiam că mi se prescrieau medicamente, care trebuiau în sfêrșit să-mi îngrópe și să-mi rui-neze constituțiunea.

Aici va fi locul potrivit să descriú pe scurt destinațiunea mea în viața ómenescă, și de óre-ce doresc să citésză memoriile mele toți, carii mánăncă, nu voiú întrebuița espresionile tehnice înțelese numai de inimicii mei, de medicii!).

!) Aici vom observa că stomachul acesta a fost născut cam pe la anul 1830. De aci se esplică ura lui încontra medicilor cam ignoranți dintr'un timp, când medicina era departe de a fi făcut progresle de astăzi.

*) Acésta laudă este de scusat. Van Helmont așeză mîntea în stomach, puterea de voință în inimă și memoria în creeri!

Înfățișarea mea personală, trebuie să o mărturisesc, nu prea este atrăgătoare, că-ți forma mea se asemănă foarte mult cu a cimpoiului scoțian. Adesea doresc să fiu ceva mai turtit, cu deosebire când necumpătarea mă umflă. Atunci mi-ar plăcea să scot niște tonuri ca un adevărat cimpoi scoțian, al căruia sunet e atât de spaimântător, încât bravi munteni, pentru a scăpa de el, se aruncă seltatic în amestecul luptei. În timpurile mai noue s'au vădit în Crim mai multe exemple de soiul acela.

Structura interioară a genului meu întreg a sevrșit-o natura pe deplin, totuși i-a lăsat unei facultăți a spiritului, care se numește rațiune, o mare influență asupra mea. Prin rațiune omul este în stare să-și conducă și să-și domnească singur sôrtea, să desvôle acele părți luminoase și umbróse ale caracterului, care fac din el un animal atât de remarcabil, demn de studiat. Neurmarea prescripțiilor acelei domnitoare este cauza relelor și bólelor, care bantuesc pe locuitorii planetului nostru.

Destinațiunea mea principală era, să primesc cu o grație și o politeță cuviinciosă ori ce nutremânt, care ajungea în regiunea mea printr'o anticameră séu un coridor, numit tévâ alimentară. Deși, precum am mai đis, un amplotat, cu numele Cerul-gurei, ajutat de o calfă, cu numele Gust, staționa la pórtă, pentru a confisca ori ce contrabandă, totuși primiam bucurosi ori ce-mi trâmiteau deii și începeam șirul operațiilor mele.

În momentul, când trecea pragul vre-o mâncare și atingea pielea viscosă, se degagea un acid atât de tare din pelițele dimpregiur, încât transforma nutremântul introdus într'un fel de ciorbă. În urmă din materiile cele mai strani formam eu cu ajutorul supușilor mei un semifluid lăptos, numit Chylus, care era foarte prețios. Abia era formată acea substanță, și îndată venia o cétă de purtători, cari în niște vase limfatice o duceau în grabă să facă pământul roditor. Destinațiunea acestor vase era de a comunica în toate părțile corpului Chylus curat și sănătos, dar mestecătura era câte-odată atât de spaimântătoare din cauza lăcomiei în mâncare, încât trebuia să-mi pun tótă influența, pentru a îndupleca pe servitorii mei la împlinirea serviciului lor.

Să nu credă însă cine-va, că natura a fost destul de sgârcită față de mine pentru a-mi da un singur mijloc de descompunere a substanțelor. Nu e nici decum așa. Afară de acid imi procură ea și un alcali în fiere. În urma acestuia abia mai putea un pasager să iasă din stomach, după ce-a intrat odată acolo. Dcă acidul cel tare nu era de ajuns pentru a-l nimici și a-l descompune, venia într-ajutor un alcali tare, care mă elibera de toate substanțele grase neînvinse de sutul meu.

Substanțele, care nu se puteau disolva prin nici unul din mijlocele arătate, erau espedate într'o direcțiune séu într'alta așa, încât eram pregătit de natură în contra tuturor casurilor. Așadar lucrul sta astfel. — Substanțeam ordinare și cele mai multe le disolvam și descompuneam eu; dcă acidul nu era de ajuns, le încredințam alcaliului. Când se găsiau substanțe, pentru care nu era nici unul din noi destul de tare, le transportam într'o altă regiune, deși așa ceva era adeseori împreunat cu mari greutate. Dcă însă aveam o ură mare în contra vre unei substanțe suspecte, o înlăturăm fără întârziere printr'o încordare puternică a mușchilor mei.

Negreșit aveam mai multe metode, după care-mi îndepliniam numărósele mele datorii. Dcă ar fi de lipsă, ași putea explica cu de-amăruntul, cum sunt în stare, prin contractiunea mușchilor mei, prin fermentațiune parțială, prin subțiere, endosmosă, dar mai cu samă prin sutul meu gastric, să-mi împlinesc gréua datorie, de a susține tot corpul și a-i împrumuta putere și vigóre.

Abstrăgând dela aceste mijloce mai aveam soli siguri în toate direcțiunile. Între mine și domni Creeri, cari locuesc în catul de sus, se afla o liniă îndouită de fire electrice. Cu ajutorul acestora îi anunțam cu mare ușurință și repeđiciune toate întâmplările dillei; el încă imi împărtășia prin același mijloc propriile sale simțăminte și impresiuni. Adese-ori, când primiam vești triste, imi întreprueam procesul mistuirei din pură simpatia, ér dcă eram câte-odată moros și refusam serviciile mele, devenia și ei iritabili și arțăgoși.

Cu raport la asemănarea mea personală cu un cimpoi scoțian zace în archiva familiei mele un manuscript, scris într'o limbă vechiă, abia legibilă, și care cercă a explica asemănarea surprindătoare a formelor noastre.

De ore-ce legenda acésta este scurtă și stă în strînsă legătură cu obiectul acestor memorii, o împărtășesc aci, transpusă în limba mai nouă.

Legenda cimpoiului.

Era odată unul din acei regi nordici din cărunta anticitate, care părăsindu-și patria scandinavă pentru a întreprinde o espedițiune de pradă, se imbarcă cu o cétă de înarmați și întinse vélurile cătră țermurii Scoției. Plutind cu mult noroc regele debarcă fără greutate, și se așeză îndată într'un sat mare, de unde-și trâmitea poruncile și se purta ca un monarch legiuit. Nenorocii indigeni se sileau mai mult să-l îmbuneze, decât să-i reziste, ér regele după-ce le storse o mulțime de vite, piei de dobitoce și alte lucruri, se gâti de a călători érași acasă.

Aci trebuie să amintim, că acest monarch nu numai că reprezenta în persóna sa un popor puternic, neliniștit și răpitor, dar posedea și cunoștințe multe și rare, și era cu deosebire foarte iscusit în alchemia și magia. Prin măestriile sale se pricepea a transforma lucrurile neînsușite în vietăți, și dcă avea lipsă de un cal de luptă séu de o corabiă, și le procura printr'o singură vrajă¹⁾.

Chiar când era să se întorcă încercat de prăđi în regatul séu, se decise un Pict vitéz, dar ceva prea iute, care văduse cu indignare cu ce răbdare și lașitate suferia compatrioții séi ca un bandit străin să gospodărească cum îi place în țera lor, se decise, đic, de a lua însuși legea în mână și de a ucide pe acel venetic.

Spre scopul acesta se înarmă cu o petró grea, legată într'o curea de piele de capră, așteptă pe țerm sosirea inamicului patriei sale, ceru o audiență și fu îndrodus îndată înaintea regelui.

Aci se îndreptă el cu mândrie și strigă:

— „De ce, o monarch al torentului Mael și al munților ghetóși, de ce vii aici, pentru a despoia un popor blând? Dar Thor și Odin, pe care-î servești, au conces

¹⁾ Atunci de ce mergea să prădeze și să despóc, dcă avea alte mijloce de a se îmbogați?

brațului meu de a-mi răsbuna patria, și ultimul tfeu ceas a sunat!"

La cuvintele acestea praștia descrise în aer un arc repede ca fulgerul amețitor și cădu cu puterea unui trăsnet pe — — — tronul gol al regelui. Da, regele-fermecător dispăruse și trabanții săi se repeziră asupra eroicului, dar nenorocitului Pict și-l triră într'un cabinet intern pentru a-l judeca.

și lipsă pe poporul meu, ér porțile Walhallei se vor în-cuiea înaintea mea; de aceea trebuie să mori! Ți-ași fi iertat îndrăsnéța ta faptă în onórea patriotismului tfeu, dar destinul mă opreșce, și pe Igdrasil¹⁾ (la acest jurământ teribil pământul se cutremurá) tot, ce pot face pentru a îmblânđi drépta ta pedépsă, este să-ți ușurez mórtea. Te voi face dar să mori îndată, în loc de a te tránite la tortură, unde urletele tale de durere ar încánta urechile

Beg bosniac cu fiá-sa.

Aci ședea turbatul rege al Nordului, atât de liniștit, ca și când nu s'ar fi mișcat din loc. El se gândia în sine, cum ar putea pedepsi mai bine pe omul, care voise a-l asasina.

În sfârșit vorbi acestea cu frunte întunecată:

— „Ahă, o omule, că tu trebuie să mori! În cartea sortii stă scris, că decă voiú ierta vre-odată pe făcătorul de rău, care va umbla să-mi iea vieța, va năpădi miseria

crudelor Eumenide²⁾. Într'aceea mânia lor trebuie îmblânđită, si urletele, pe care le-ai fi scos, trebuie să răsune totdeuna în țera, unde locuiești. Nimic mai mult; am spus vorba sortii și mórtea ta este pecetluită!“

¹⁾ Arborele de vieța scandinav.

²⁾ Eumenidele său Erinnyele, adica furiile. Acesta este un anachronism bătător la ochi, său póte că regele nordic, în calitatea sa de vrăjitor, întrebuița expresiuni din mythologia elină?

La aceste cuvinte și înainte de a fi putut răspunde ceva surprinsul prisoner, vrăjitorul îi aruncă niște praf în ochi. Îndată umbrele morții se adună împrejurul nenorocitului Piet, care cădu mort la pământ!

Severul său jude îl privi o clipă și pe urmă strigă într'un ton apröpe milos.

— „Puneți să-l îngrope, unde pavoncela desrie ceruri mari în sborul ei, unde gabianul întonează vaetul său, unde eternul Ocean murmură cântecul de jale pentru morți. Dar mai întâiu dați-mi stomacul aceluï om, să-l sacrific Furielor, ca să se împlinescă promisiunea, și ca sufletul lui să odihnescă în pace.“

La ordinul acesta, cel dintăiu vasal spintecă cu sabia corpul mortului, scöse cu mare grijă stomacul Pictului împreună cu țeva alimentară și le puse pe pământ înaintea regescului scamator. În timpul acesta slugile dusă cadavrul pe țerm, unde-l îngropară. Scena, care urmă acum, era mișcătoare și sublimă. Ici ședea regele fermecător cu bățul său în mână și colo zăceau organele de mistuit ale răposatului. În sfârșit regele murmură câte-va

cuvinte ciudate, și descrise cu degetele sale câte-va semne misterioase în aer.

— „Schimbă-ți forma, o lucru prea folositor când erai în carne. Țeva ta să fia pătrunsă de găuri și sacul tău să se umple cu vânt, ăr indigenii acestei țeri să posedă arta, de a cânta din tine și tonurile tale să fia ca urletul de durere al unui muncit, pentru ca Erinnyele să fia îmblândite. Și să te numești în veci cimpoiü¹⁾, pentru ca tot ce am spus, să se împlinescă.“

Astfel vorbi el și uimiții săi vasali rădicară de pe pământ cel dintăiu instrument de acel nume. Când întâlniră ei pe un indigen, care șeiu îndată să cânte din cimpoiü, se repeziră cătră corăbiile lor astupându-și urechile și nu mai puseră piciorul pe țermii Scoției.

(Va urma.)

¹⁾ Se crede, că cel dintăiu cimpoiü cunoscut Scoțienilor s'a găsit într'o corabie a Armadei spaniole, care a suferit naufragiu pe țermurii nordici. Fără indoală instrumentul este foarte vechiu, căci pe o antică sculptură elină, care se află acum în Roma, este reprezentat un cimpoer îmbrăcat ca un muntén modern. Nero (51 ani a. C.) cânta cum se dice, din cimpoiü.

V a r i e t a ț i.

Kitete, căpetenia negrilor Mpungu. Diferiții călători, cari au plecat să descopere ținuturile necunoscute ale Africeï centrale, un Livingston, Cameron, Stanley etc. au adus la lumina zilei multe lucruri deosebite. Între acestea de sigur nu va fi cea mai puțin interesantă o barbă, care este proprietatea șefului unui trib de negrii, și pe care o arătăm cetitorilor noștri pe pag. 64 a țiarului acestuia. Țera negrilor Mpungu este situată în Africa centrală, lângă torentul Lualaba, care jöcă un rol atât de însemnat în ultimele călătorii ale lui Stanley (veđi „Albina Carp.“ din 1878 Nr. 37, pag. 437). Între curiositățile acestei țeri este și barba ciudată a șefului Kitete. Europa ne arată multe forme de bărbi, dintre care unele sunt destul de ciudate pentru a putea face să ridă pe vre un șef negru. Dar barba în cioc a șefului Mpungu va rămănea totuși un lucru rar și demn de admirat. Amândouă obrăjii lui Kitete sunt rași, numai în cioc a lăsat să-i crească o barbă, care-l despăgubeșce pentru restul pierdut. Ea este împletită într'o codă lungă, care poartă în capăt petrii colorate și scoici de tot soiul. Ea atěrnă până la brėu, drėptă și țepănă ca un fel de țir-bușon gigantic. De aceea am cređut util de a o arăta cetitorilor noștri ca un esemplar rar de lucruri curioase.

Stima indigenilor din Iava pentru crocodil este mare. Ei cred, că corpul unui crocodil este adesea purtătorul sufletului unui răposat, și de aceea nu numai că nu atacă crocodilul, ci îl și apără și-i aduc jertfe. În Batavia se pot vedea adesea împinse spre mare plute împodobite cu flori, cu luminări aprinse și care duc urez și o gămă fiertă. Nimeni nu cuteză să pună mâna pe micul vas. Acesta este jertfă destinată pentru crocodil, pe care o aduc lavanezii la morțea rudeniei lor mai de apröpe. la căsătorii, cu deosebire la nașcerea unui copil și la alte ocațiuni sărbătorești, pentru a-și căștiga favörea crocodilului.

Epidemiă neesplicată. Se scriă din Berlin: O bolnăvire neesplicată, care a isbucnit fără veste între prisionerele feminine din casa de lucrători de aci, ocupă în momentul acesta primii noștri medici. Într'o Duminecă începu liturgia obicinuită în biserica de aci; 270 de prisionere erau de față. Abia se sfărșise liturgia, când trei său patru fete fură cuprinse de spasmuri epileptice. Începând cântarea principală, ărăși căpătără spasmuri unele fete. Preotul cređu că se face vre o necuviință și începu predica. După câte-va minute va intrerupt prin țipete și

ărăși cădură câte-va fete. Puțin în urmă vėđu preotul pe o supraveghiatöre șovăind și cădënd. Acum se speria și el, și sfărși predica. Când se întönă cântarea din urmă, mai cădură 20—30 de fete în spasmuri epileptice. Nu ără brațe destule pentru a căra bolnavele în curte, de öre-ce în primul moment se așteptău la o înveninare prin acid carbonic. Acesta nu se putea. De atunci se întempleră alte casuri în aceeași casă așa încăt cu tötele sunt cam 80 de fete în spasmuri epileptice. Până acum nu se șcia cauza acestei böle. Cădënd, mai multe fete s'au rănit la cap și la brațe și au pierdut sânge pe urechi și pe nas. Este demn de observat, că nici un prisoner masculin nu s'a bolnăvit.

Un corb scump. Cum se împărtășeșce din Washington, departamentul de agricultură a importat 100 de corbi englezesci cu o cheltuelă de 1,100 dolari (2.200 fiorini), pentru a nimici lăcustele. Nouă-deci și două au murit pe drum, ăr dintre cei opt rămași mai este acum unul în viață. Așadar această pasere costă apröpe la 5000 de franci. Scump corb! Nu se șcia până acum la ce va fi întrebuințat.

Regicidul Passanante. După cum se șcia, tinėrul rege Umberto al Italiei a fost victima unui atentat în Neapole. Bucătarul Passanante l'a rănit ușor cu un pumnar. Umberto este al treilea monarch, asupra căruia s'a încercat arma ucigașilor. Atentatul a deșteptat mare iritațiune în töta Italia, dar cu deosebire Roma s'a distins prin semnele de bucurie ale populațiunei pentru scăparea fiului prea iubit al lui Victor Emanuel. La atentătorul Passanante s'au găsit o mulțime de hărtii compromitetöre, care raportează despre atentatele din Berlin și Madrid. Mai mulți membri ai Internaționalei au fost arestați în Neapol și în alte locuri. Ucigașul este un Calabrez de natură întunecat și esaltat, adus la amărăciune prin răua tractare a stăpănilor săi. Poliția îl cunoșcea de mai mulți ani ca membru al Internaționalei, dar șcia că nu posedea stima partidei sale din cauza superștițiunei sale. Judecând după primul interogatoriü, Passanante are ideä socialiste fără a aparține formal partidei. Basmăua roșă cu care și-a învėlit mâna drėptă pentru a ascunde pumnarul, purta următörea inscripțiune: „Traiască lichuidatiunea socială!“ Această hasma este unul din obiectele, care se fabrică în Londra pentru consumațiunea socialismului în genere. În răspunsurile sale de până acum, Passanante a negat că s'ar ține de vre-o societate secretă, său că ar fi primit sfaturi öri bani pentru a comite crima. El și-a repetat cređul,

că nu voește suveranii ori alți stăpâni, și că, prin înlăturarea autorităților, voește să înlăture miseria. Impresiunea generală este, că Passanante e un nebul fanatizat prin lectura întemplărilor dela ultimele atentate.

Expozițiune de pisici. De cât-va timp s'a deschis o astfel de expozițiune în palatul de cristal din Londra. Ea cuprindea 223 de esemplare din genul morăitor, dintre care se deosebia ca cea mai frumoasă pisica-angora „Mistletoe.“ Acest animal este al unei Mis Weightman, care-și întrebuințează totă averea spre cultivarea pisicilor frumoase și a și câștigat la alte expozițiuni 35 de prețuri cu dulcea sa Mistletoe. Nu trebuie să mai asigurăm, că feciōra Weightman a trecut de mult peste vârsta canonică.

Sântul părinte ca om privat. Papa încă este om și, după ce-și desbracă demnitatea pozițiunei sale, îndeplinește aceleași lucruri ca alți oameni. La îmbrăcat îi ajută de ce scopatori segreti (măturători secreți). Mobiliarul său cel nou e forte de gust și forte prețios, lucrat cu ore-care simplitate aristocratică. În camera sa de culcat se află un pat de fer aurit, cu un cer de dantele. Un adevărat obiect pompos este un oratoriu de mahagoni, de pe care strălucesc briliantele unui crucific adus de papa din timpul nunciaturei sale în Belgia. În același gust sunt și celelalte mobile, er parchetul e acoperit cu un tapet persian strălucitor de colorii focose. — Cabinetul de lucru are în mijloc o masă de scris îmbrăcată într'o stofă verde englezescă. Două dulapuri de cărți din nuc de India conțin o frumoasă colecțiune de uvrage. Două otomane și șese scaune corăspundătoare mesei de scris completează mobilierul. Cele patru unghieri sunt împodobite cu console, de pe care se uită în jos busturile a patru papi, al evlaviosului Pius V., al lui Inocențiu III., Pius II. și Leo XII. — O a treia cameră servește drept sală de primire semi-oficială. Afară de o masă mare și mai multe scaune, se află aci diferite etagere cu vase și statuete, candelabre și alte mobile de lusc. Păreții sunt acoperiți cu puținele tablouri în oleiū ale papei. — Din cabinetul de lucru conduce un mic coridor în sala de mâncare, sală forte simplă. Afară de masă și câteva scaune de pae în colōre naturală se mai află aci numai două console cu mărunțisuri. Celelalte încăperi, săli și anticamere, servesc pentru reprezentare, primiri oficiale, și au rămas tot cele vechi. — În aceste locuri se mișcă viața papei, afară de momentele când se preâmbă acesta în grădinile vaticanului. El se scotă între cinc și șese ore dimineața. Decă nu citește singur sânta liturgie, bea îndată o tasă de cafea neagră, tare. Decă servește singur, așteptă după acest dejun până la șapte ore. De aci până la nouă este liber. Atunci dejunază cu cafea, smântână, unt și un ou prospăt, după care încep audiențele. De două ori pe săptămână are cea dintâi audiență secretarul de stat, în celelalte zile președinții diferitelor ministere, numite congregațiuni, toate într'un șir hotărît și nestrămutat. Aci e un amestec de afaceri, care sileșce pe papa să le sacrificie și unele ore de după prând. — Sântul părinte primește publicul cel mare de două ori pe săptămână: Lunea pe ori-cine fără escepțiune, Joia publicul ales. — Cătră o oră se retrage papa în cabinetul său de lucru pentru a se recrea și pe urmă a prândi. Numai unul din cei patru camerieri segreti (cămărași secreți), care l'a luat dimineața din mâinile scopatorilor, îl însoțește peste tot, și la masă. Afară de aceea vine la masă și scalco secreto, camerarul de curte Sterbini, și fratele papii, care locuiește în vatican. Toți ar trebui să stea în picioare după obicei, dar papa îi invită totdeauna să ședă. În ordinea mâncării a introdus schimbări. Pe când predecesorul său avea o socotă de două sute de lire pe di, hotări el dincontră ca pentru masa sa să fiă de ajuns de ce lire, pentru oamenii săi 18 lire. El își începe ospetul cu ore-care picanterii, după care urmăză bucată națională frittă: pârțile mici de creeri, cap de vițel, ficat și alte asemenea în oleiū. Apoi vine minestra: supă de carne și verdeturi într'una, câte odată ceva fript și în fine fructe, toate forte alese. Vinul de masă este din Genzano, după

care vine un păbărel de vinuri străine, Bordeaux seu Champagne. După ospet, rămâne papa singur în cabinet. Dela patru până la șese dă audiențe intime, și de atunci până la nouă audiențe de afaceri. După nouă ore rămâne papa érași singur până la de ce, când iea cena, constătătoare din ciorbă de carne seu alte mâncări ușore. După aceea petrece papa érași câtă-va vreme în cabinetul său privat, ceteșce câte-va jurnale, anume: Libertă, o fōiă mică romană cumpăt liberală, seu face notițe în jurnalul său. Într'aceea scopatori moțăesc în anticameră așteptând clopoțelul, care-și chiamă, să însoțescă pe sântul părinte în camera de culcare. După împlinirea datoriei lor se întorc în anticameră, pentru ca să viseze pe băncile tari de lucruri sfinte și nesfinte.

Un cadavru ciudat. Se reporta, sunt câte-va săptămâni, din Bockum: „S'a găsit în Stromberg, în W., cadavru unui bărbat necunoscut. El este cam de 35—40 ani, înalt de 1 metru și 764 milimetri, cu barbă blondă închisă, ochi albaștrii, păr blond, nas ascuțit ceva cam incovoiat, gura ordinară, față lungăreță, la piciorul drept fără degete și — vorbeșce tare pe nas“ (cadavru). După ce se deseria și îmbrăcăminte, venia descrierea funcționarului prusian, un angloiat din vecinătate.

Statistică. — *Statistica Bucurescilor.* Reproducem în estras după recensemētul general esecutat în anul acesta la propunerea D-lui I. Procopie Dumitrescu, loc. de primar al Bucurescilor, următoarele date statistice despre capitala României:

Suprafața totală a orașului este de 29.253,649 metri \square . Numărul total al proprietăților este de 21,027.	
N-ruledificiel. 635 rămase din interval. dela a. 1400—1800	
3,963	1800—1830
2,492	construite dela anul 1830—1840
3,064	1840—1850
3,673	1850—1860
3,730	1860—1870
2,766	1870—1877
20,323	

De aci urmăză, că în cei din urmă 30 de ani vine mai mult de un edificiu construit pe di.

Populațiunea totală:

Cap de familie împărțiti în 9 clase sociale	61,859
Membri de familie aflați la aceștia	115,787
	177,646

Instrucțiunea populațiunei:

Bărbați:	șciū ceti din 100, nu șciū ceti din 100	
Profesiuni libere	73	27
Comercianți	75	25
Industr.-Meseriași	77	23
Calfe comercianți	83	17
„ meseriași	68	32
Ucenici de comerț	76	24
„ meseriași	60	40
Servitori	38	62
Fără profesiuni	53	47
Femei:		
Profesiuni libere	47	53
Comerciante	34	66
Industr.-meseriașe	12	88
Calfe comerciante	21	79
„ meseriașe	22	78
Ucenice de comerț (sunt numai două)		—
„ de meseria	51	49
Servitoare	10	90
Fără profesiuni	29	71
În total șciū scrie și ceti { bărbați	57,014	
{ femei	22,383	
Fără instrucțiune	98,245	
	177,646	

— *Un op monstru de literatură* este enciclopedia chineză, care apăru la ordinele împăratului Kung-hi în capitala Chinei, pe când se afla în florie misiunea iesită de aci. Supt supraveghierea părinților din această societate s'a făcut în decurs de 40 ani colecțiunea întregă, cuprindând 6 despărțăminte din produsele cele mai importante ale învățaților, poezilor și scrutaților „imperiuului din centru” dela anul 1100 a. C. până la 1700 d. C. Edițiunea este în 100 esemplare; toate literile s'au turnat în aramă și după aceea s'au stereotipat paginile. Un exemplar cuprinde 5020 de volume, așadar s'au tipărit 502.000 de volume, și în urmă s'au nimicit platele. Secretarului ambasadei engleze din Peking îi succese să capete un exemplar pentru 37.000 fr. Acest exemplar a ajuns în Londra pentru muzeul britanic și este unicul în Europa.

— *Esposițiunea din Paris.* Venitul esposițiunii dela 1 Maiu până la 10 Novembre inclusiv (socotind și 30 Iunie când se redusese prețul la 25 centime) a fost de 12.653.746 franci, adică peste 2 milioane pe lună. La acestea să se adauge: subvențiunea orașului Paris de 6.000.000 franci; vinderea palatului Trocadero 3.000.000 franci; veniturile cafenelelor și restaurantelor din Parc în număr rotund 4.000.000 franci; venitul concertelor de pe Trocadero 1.000.000 franci. Venit total cam 34.000.000 fr. De ôre-ce speșele totale au fost cam de 45.300.000 fr., deficitul e numai de 11.300.000 franci.

Modă. — *Pentru erva.* După cum merge moda, n'ar fi nici o mirare decât bărbații ar îmbrăca haine femeiești; aceasta ar fi numai un schimb, că-ți dômnele și-au scos mai totă toiteata din garderoba bărbătească. Vestele, tunicele, fracurile și gileturile aristocraților din seculul precedent, se imităză și se pörtă în toate felurile. „Revers”ul îndoit pieziș și aplicat la capătul taliei de dinainte fi dá ôre-care caracter femeesc. Nu, lipsesc nici jabolurile de dantelă desă. — Peluche și catifea canelată și comprimată, și toate felurile de peching servesc la gileturi. Gâtela buzunarelor, a mânecilor și a gulerelor se face din catifea canelată seu din peluche de mătăș de colere potrivită. Peluche este mai frumos și mai bogat, dar și mai scump. Există o stofă de felul acesta, al căreia fund este străbătut de fire fine de aur, ceea-ce dá țesături un luciú deosebit. — Colorile moderne ale sezonului de toamnă și de erva sunt verde de muschi, verde de olive, albastru închis, și cu deosebire granatul scilpicios, cea colere bogată, care luminează dintr'o grupă de toilette, ca frunzișul de viță colorat în purpuriu de ultimele rađe ale sôrelui. — Costumele de lână păstrează o simplitate părută, care însă se rădică în cele mai multe casuri prin tunică de atlas acoperită cu broderii multicolore, și prin vesta asemenea brodată cu lues. Unele costume de cachemir se lipesc în crețe moi de rochiile de catifea strălucitoare de diferite colori, altele au haine de desupt din mătăș școtiană vergusată. — Costume școtiane se pörtă încă, dar sunt cam „ordinare”; se 'ntelege, și în aceste țesături este o mare deosebire de specii. Sunt stofe cu colori și vergusi mestecate foarte discret, care încă se pot numi „școtiane”, totuși nu se asemănă întru nimic cu ordinarul tartan cu colori strigătoare în muștră cadrilată, ce purtau altă-dată acel nume.

Notițe economice. — *Procederea rusescă pentru a conserva fructe.* Acest procedeu inventat, după cum se

Kitete, șeful Mpungu.

ține, de măestrul de hotel al marelui-duce Nicolae, constă în următoarele. Stinge var prospăt într'o fluiditate formată din câte-va picături de creosot și din apă. Înmoe varul, lasă-l să se sature de apă, și să se prefacă în praf la aer. Atunci iea o cutiă grosă, așază pe fundul ei un strat cam de 25 milim. din acel praf de var, peste el o foie de hârtie și un strat de fructe bine șterse, pe care le acoperi cu o altă foie de hârtie și un strat de pulbere de var. În unghiuri poți pune puțin praf fin de cărbuni de lemn. Continuază astfel, până umpli lada, bate coperișul cu cue și vei putea conserva fructele cel puțin un an fără să se strice.

— *Pentru a scôte pete de vin din albituri,* înmoe partea pătată cât se pôte de iute în lapte, care fierbe, frecă-o cu el și pe urmă spală totul în apă curată.

— *Pentru a curăți bine buțile,* umple-le de jumătate cu apă, iea pietricele infierbentate și aruncă atâtea pe gaura buții, până când va clocoti apa. Atunci clăteșce-o cu apă limpede și rece.

C u g e t ă r i.

— *Fantasia unui autor ne orbeșce,* numai rațiunea lui ne luminează.

— *Amorul compensază toate;* nimic nu compensază amorul.

— *Omul nu e nici odată nici atât de fericit, nici atât de nefericit,* cum își închipueșce.

— *Dacă n'ar fi nici defectele noastre,* nu ne-am bucura atâtea de a le găsi la alții.

— *Cui nu-i place să laude,* și pe cine nu lăudăm fără merit?

Bibliografia.

Școla română, foia lunară pentru înaintarea educațiunii și instrucțiunii. Edată și redactată în Sibiiu de *Vasile Petri*. Anul III, 1878. Fasciôra 1, pe Octomvre. După cum se șciă, D-nul Petri a fost silit să intrerupă publicarea acestei foi din cauza indiferentismului Românilor. Acum, numai la indemnul reșei al învățaților s'a decis a o reincepe. Ceiind fasciôra 1, am rămas uimiți cum a putut să nu fiă spriginită cu căldură de publicul școlastic o întreprindere de meritul acesteia. Să fiă cât de sêrace școlele noastre, totuși ar fi putut găsi 4 fiorini pe an pentru o publicare consacrată numai și numai intereselor lor. Gredem, că și aci cauza nenorocirei trebuie căutată în indiferentismul poverbial al publicului român pentru ori-ce încercare literară în sinul lui. D-nul Petri, autorul unui ABC-dar și al unei Cărți de citire, care au fost primite de presa română de dincôce cu laudele cele mai măgulitoare, este un pedagog de frunte. Nu este dar mirare, ca materialul tractat în foia sa, să fiă cât se pôte de acomodat scopului și bine lucrat. Stilul este curat și frumos, lipsit de acele periode de o pagină, care sunt defectul celor mai multe scrieri de dincôce. Cettorilor pôte urma ușor frasele relativ scurte și clare. În fine ortografia precisă cu semne instrueză pe învățații nostri în pronunțarea exactă a cuvintelor românești. Sperăm că de astă-dată școla română va fi îmbrășată cu căldura, pe care o merită, atât dincôce cât și dincolo de Carpați. Etă cuprinsul fasciôrei 1: Ivan Amos Comenius. — Bâncile de școlă (cu ilustrațiuni). — Importanța și utilitatea studiului limbefromâne — Geometria în școla poporală. — Din computul cu frângerii vulgare. — Pentru primul învățământ în istorie. — Câte-va observațiuni la ôrele de lectură în școla poporală. — Regule de toate zilele pentru învățații incipienti. — Ortografia cu semne. — Pentru „Școla română”. — Varietăți. — Bibliografie.

XIV. Programă a Gimnasiului mare public român de religiuinea ort resărită și a celorlalte școle secundare și primare împreunate cu acesta, din Brașov, pe anul școlastic 1877-78, publicată de *St. Iosif*, director și profesor. Cuprinsul: Necrolog în memoria directorului decedat Dr. I. G. Meșota. — Discurs ținut la 29 Iunie a. c. — Șciri școlastice; toate acestea de dir. *St. Iosif*, Sibiiu, tiparul tipografiei archidiecezane 1878.

Penesch Curcanul. Dem rumänischen Original des B. Alexandri nachgedruckt von *Theochar Aleri*. (Als Manuscript gedruckt.) S. Filtsch's Buchdruckerei (W. Kraft) in Hermannstadt.

Statistica. Primăria orașului București. Recensemântul escutat în anul 1878. Topografia, edificii și populațiunea orașului București. Anul 1878. București, Noua tipografia națională C. N. Rădulescu, strada Academiei 24. Din această carte importantă am reprodus unele sub rubrica: Statistica.

Posta Redacțiunii.

D-lui *N. P.*, Brașov. Diarul se trimite societății. — D-lui *A. B.*, Viena. Mulțumită. Aștept cele promise. — D-lui *S. F. M.*, Sibiiu. Aștept cele promise. — D-lui *A. R.*, Sibiiu. Suetul a fost tractat atât de des, încât a devenit banal. Alegeți alt-ceva, când veți mai fi inspirați. De alt-cum versurile nu sunt rele; fereșce numai de repetiții.

